

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA EPIZOOTINIO SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

2010 m. gruodžio 1 d. Nr. VA-P-10-3-24
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento direktorės Vitos Jurkevičienės
2010-04-06 pavedimą Nr. P-10-3

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Rasa Baušienė (grupės vadovė)
Edmundas Baronas

Auditas pradėtas 2010-04-06
Auditas baigtas 2010-12-01

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	5
Audito apimtis ir metodai	6
Audito rezultatai	10
1. Epizootinio saugumo užtikrinimo organizavimas Lietuvos Respublikoje	10
1.1. Institucijos, atsakingos už epizootinį saugumą	10
1.2. Bendradarbiavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu epizootinio saugumo užtikrinimo klausimais	13
1.3. Epizootinio saugumo užtikrinimo finansavimas	14
2. Epizootinio saugumo užtikrinimas, vykdant gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolę	16
2.1. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolė	16
2.2. Ūkinių gyvūnų registravimas ir ženklavimas	19
2.3. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planai	23
3. Epizootinio saugumo užtikrinimas, susijęs su gyvūnų ir gyvūninių produktų judėjimu	27
3.1. Gyvūnų ir gyvūninių produktų importo iš trečiųjų šalių ir tranzito reikalavimai	27
3.2. Gyvūnų ir gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, valstybinė veterinarinė kontrolė pasienio kontrolės postuose	29
3.3. Gyvūnų ir gyvūninių produktų tranzitas per Lietuvos Respublikos, kaip Šengeno erdvės šalies, teritoriją	31
3.4. Gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų importo/tranzito valstybinės veterinarinės kontrolės vidaus priežiūra Lietuvoje	34
Išvados ir rekomendacijos	37
Priedai	39

SANTRAUKA

Siekiant užtikrinti epizootinį saugumą visos Europos Sąjungos teritorijoje, svarbu, kad kiekvienoje valstybėje narėje būtų sukurta efektyvi veterinarinės kontrolės sistema, kuri užtikrintų gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną, prevenciją ir neatidėliotinių priemonių taikymą epizootinių ligų protrūkių atvejais.

Audito metu vertinome, ar, Lietuvai tapus Šengeno erdvės nare, šalies epizootinio saugumo užtikrinimo sistema atitinka Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Auditas atliktas Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose įstaigose. Audito metu analizavome Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų nuostatas dėl epizootinio saugumo užtikrinimo ir vertinome nustatytų reikalavimų įgyvendinimą praktikoje.

Nustatėme, kad epizootinio saugumo užtikrinimo sistema Lietuvoje sukurta ir 2007–2009 m. veikė pagal Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų reikalavimus: sukurta ir veikia ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo sistema, gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinės veterinarinės kontrolės apimtys 2007–2009 m. atitiko Europos Sąjungos nustatytus reikalavimus. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba yra parengusi gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planus, juos audituotu laikotarpiu nuolat atnaujino, be to, vykdė reguliarius simuliacinius mokymus. 2009 metais kiaulių veisimo fermoje Panevėžio rajone registruoto kiaulių klasikinio maro protrūkio sėkmingas likvidavimas iliustravo Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos parengtį taikant neatidėliotinas priemones, esant gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkiui.

Valstybinė gyvūnų ir gyvūninių produktų importo ir tranzito kontrolė audituojamu laikotarpiu vykdyta įgyvendinant Europos Sąjungos nustatytus reikalavimus ir patvirtintas kokybės valdymo sistemos procedūras.

Audito metu nustatyti Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo trūkumai, neturintys neigiamos įtakos epizootinio saugumo užtikrinimui. Labai pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų (snukio ir nagų ligos, klasikinio kiaulių maro (šernams)) stebėsenos tyrimų, kuriuos 2009 m. atliko Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba, skaičius neatitiko Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programos reikalavimų. Vakcinacijos efektyvumui įvertinti 2009 m. neįvykdytas reikiamo laukinių gyvūnų vakcinacijos nuo pasiutligės kontrolės mastas. Ne visos teritorinės valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos vykdė gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinę veterinarinę kontrolę nustatyta apimtimi.

Nustatyta, kad veterinarinė kontrolė 2008–2009 m. pasienio veterinarijos postuose nebuvo įtraukta į vidaus audito tarnybos veiklos programą, o ankstesnių metų auditų kai kurios rekomendacijos buvo neišsamios ir jų įgyvendinimas vertintas formaliai.

Prekybos kontrolės ir ekspertizių elektroninė dokumentavimo sistema TRACES nepritaikyta užtikrinti tranzitu gabenamų gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntų kontrolę, kai šios siuntos išvežamos iš šalies teritorijos per kitą pasienio veterinarijos postą, negu buvo nurodęs įvežimo pasienio veterinarijos postas veterinariniame įvežimo dokumente.

Audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai: patvirtinti minimalius imamų mėginių kiekius gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenai užtikrinti; pakeisti gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės ataskaitų teikimo tvarką arba ataskaitų formą; įtraukti į Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos 2011 metų programą importo ir tranzito šalies pasienyje vertinimą ir patobulinti vidaus audito tarnybos rekomendacijų teikimą ir įgyvendinimą. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba parengė rekomendacijų įgyvendinimo priemones, kurios, auditorių nuomone, leis pašalinti nustatytus trūkumus.

IŽANGA

Pastaraisiais metais Europoje nemažai nerimo sukėlė gyvūnų platinamų snukio ir nagu, klasikinio kiaulių maro, paukščių gripo ir kitų infekcinių ligų atvejai. Nemaža dalis gyvūnų platinamų infekcinių ligų yra pavojingos žmogui. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūčiai neigiamai atsiliepia šalių ekonomikoms: 2000 metais Anglijoje dėl galvijų spongiforminės encefalopatijos buvo patirti nuostoliai, siekiantys apie 5 milijardus eurų¹. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų sukėlėjai gali būti pernešami dideliais atstumais. Šių ligų plitimui didelės įtakos turi auganti tarp šalių prekyba gyvūnais, gyvulininkystės produktais ir žaliavomis, pašarais, transporto ir turistų judėjimas. Ypač pavojingas nelegalus gyvūnų, gyvulininkystės produktų ir žaliavų, pašarų pervežimas iš regionų kuriuose registruojamos greitai plintančios užkrečiamosios ligos.

Europos Sąjunga skiria didelį dėmesį epizootinio saugumo Bendrijoje užtikrinimui. Europos Sąjungos teisės aktuose nustatyti reikalavimai epizootinio saugumo užtikrinimo priemonėms, skirtoms gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų prevencijai, kontrolei ir likvidavimui. Valstybės narės privalo užtikrinti minėtų priemonių įgyvendinimą savo šalių teritorijose.

Lietuva visateise Šengeno erdvės nare tapo 2007 m. panaikinus vidinių sausumos ir jūrų sienų kontrolę. Atsisakius vidinių sienų kontrolės, buvo sudarytos palankesnės sąlygos bendros vidaus rinkos veikimui. Tačiau, atsivėrus rinkoms, kyla ir naujų gyvūnų užkrečiamųjų ligų patekimo į šalis pavojų. Paskutiniaisiais metais Lietuvoje nebuvo registruota labai pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkių (išskyrus klasikinio kiaulių maro protrūkį 2009 metais), tačiau rizika visada lieka, todėl svarbu, kad šalis būtų nuolat tinkamai pasirengusi kritinių situacijų atvejais.

Vystant tarptautinį bendradarbiavimą, Lenkijos nacionalinės audito institucijos iniciatyva nuspręsta Lenkijoje, Lietuvoje ir Slovakijoje atlikti bendrą auditą, įvertinant, kaip kiekvienos iš šių valstybių institucijos yra pasirengusios užtikrinti epizootinį saugumą po įstojimo į Šengeno erdvę. Galutinė visų trijų valstybių auditų rezultatus apibendrinanti ataskaita bus pateikta Europos Sąjungos institucijoms, jas informuojant, kaip po Šengeno plėtos naujosios narės įgyvendina Europos Sąjungos direktyvas dėl epizootinio saugumo užtikrinimo ir veiklos kontrolės.

Audito metu vertinome Lietuvoje įgyvendinamų epizootinio saugumo užtikrinimo priemonių atitiktį Europos Sąjungos ir šalies teisės aktuose nustatytiems reikalavimams. Ypač daug dėmesio buvo skiriama gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijai, ankstyvai užkrečiamųjų ligų diagnostikai ir atsakingų valstybinių institucijų gebėjimui greitai ir tinkamai reaguoti įtariant pavojingą gyvūnų susirgimą. Buvo vertinama gyvūnų registracija, pasienio veterinarinė kontrolė, veterinarinių tarnybų veikla ir bendradarbiavimas.

¹ www.fao.org/ag/againfo/resources/en/publications/sector_discuss/PP_Nr9_Final.pdf [žr. 2010-10-29].

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito objektas – epizootinio saugumo užtikrinimas.

Audito subjektas – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir jai pavaldžios įstaigos.

Audito tikslas – įvertinti, ar, Lietuvai tapus Šengeno erdvės nare, šalies epizootinio saugumo užtikrinimo sistema atitinka Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Audituojamas laikotarpis – 2007–2009 metai.

Vertinimo kriterijai:

- Epizootinio saugumo užtikrinimo sistema atitinka Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktuose nustatytus reikalavimus, jei:
 - nėra nustatytų neatitikčių tarp Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų ir nėra nustatytų neatitikčių tarp Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir jų įgyvendinimo;
 - nustatytos Lietuvos teisės aktų neatitiktys Europos Sąjungos teisės aktams arba nustatyti Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktuose nustatytų reikalavimų pažeidimai, neturintys neigiamos įtakos epizootinio saugumo užtikrinimui.
- Epizootinio saugumo užtikrinimo sistema neatitinka Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų reikalavimų, jei audito metu nustatytos neatitiktys tarp Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų arba nustatyti sisteminiai Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų reikalavimų pažeidimai, turintys neigiamą įtaką (didinantys riziką) epizootinio saugumo užtikrinimui.

Audito apimtis ir metodai:

Įvertinti trijų Europos Sąjungos valstybių: Lietuvos, Lenkijos ir Slovakijos nacionalines epizootinio saugumo užtikrinimo sistemas pakvietė Lenkijos nacionalinė audito institucija. Susitarimą atlikti auditą šia tema patvirtino Lenkijos aukščiausiosios audito institucijos prezidentas, Lietuvos valstybės kontrolierius ir Slovakijos aukščiausiosios audito institucijos prezidentas.

Minėtų trijų valstybių aukščiausiųjų audito institucijų atstovai sutarė, kad kiekvienoje šalyje bus atliekami atitikties auditai, t. y. bus vertinama, ar nacionalinės epizootinio saugumo užtikrinimo sistemos, šalims prisijungus prie Šengeno erdvės, atitinka Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų reikalavimus. Trijose valstybėse atliekamų auditų veiklą koordinavo Lenkijos aukščiausiosios kontrolės rūmų Liublino skyriaus direktorius.

Įvyko trys Lietuvos, Lenkijos ir Slovakijos aukščiausiųjų audito institucijų audito grupių, atliekančių auditus minėta tema, atstovų susitikimai. Susitikimo, vykusio 2010 m. vasario 17–18 d.

Varšuvoje (Lenkija), metu susitarta, kad kiekviena šalis pasirengs ir pasitvirtins atliekamo audito planą. Buvo susitarta, kad audito metu ypač daug dėmesio bus skirta šiems klausimams:

1. Audituojamos srities nacionalinių teisės aktų nuostatų atitiktis Europos Sąjungos teisės aktų nuostatomis.
2. Europos Komisijos Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinio direktorato (DG SANCO) rekomendacijų dėl audituojamos srities įgyvendinimas.
3. Procedūrų, iškilus epizootiniam pavojui, įskaitant įvykius, susijusius su nekontroliuojamu ar nelegaliu gyvūnų iš Europos Sąjungos šalių judėjimu, taikymas.
4. Valstybinių tarnybų, atsakingų už epizootinį saugumą, pajėgumai, koordinuojant veiksmus nepaprastųjų situacijų ir įvykių, pavojingų žmonių ir gyvūnų sveikatai, metu nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu.
5. Epizootinio saugumo užtikrinimo sistemos organizavimas ir funkcionavimas.
6. Procedūrų, taikomų iškilus epizootiniam pavojui, vertinimas.
7. Stebėseną, kontroliniai patikrinimai ir priežiūra, siekiant užtikrinti epizootinį saugumą.
8. Epizootinio saugumo sistemos pasirengimas informuoti visuomenę epizootinio saugumo klausimais nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu.

Antrojo susitikimo 2010 m. birželio 16–18 d. Tatruse (Slovakija) ir trečiojo susitikimo 2010 m. rugsėjo 23–24 d. Vilniuje metu buvo aptarti Lietuvoje, Lenkijoje ir Slovakijoje atliktų atitikties auditų rezultatai, bendrojo baigiamojo dokumento struktūra ir suderinti organizaciniai šio dokumento pasirašymo ir pateikimo Europos Sąjungos atsakingoms institucijoms klausimai.

Atlikdami auditą, atsižvelgėme į bendrus susitarimus su Lenkijos ir Slovakijos aukščiausiųjų audito institucijų auditoriais.

Auditui reikalingus duomenis ir informaciją rinkome Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose įstaigose. Audito metu analizavome, ar Europos Sąjungos teisės aktuose nustatyti reikalavimai epizootinio saugumo užtikrinimui yra perkelti į nacionalinius teisės aktus. Vertinome teisės aktuose nustatytų reikalavimų įgyvendinimą praktikoje. Susipažinome su Europos Komisijos Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinio direktorato 2007–2009 m. Lietuvoje vykdytų misijų (atliktų auditų), susijusių su šalies epizootinio saugumo užtikrinimu, ataskaitomis, rekomendacijomis ir jų įgyvendinimo būkle.

Audito metu lankėmės Vilniaus miesto ir Vilniaus apskrities valstybinėse maisto ir veterinarijos tarnybose, Vilniaus oro uosto, Medininkų ir Kenos pasienio veterinarijos postuose. Postuose stebėjome į Lietuvą įvežamų siuntų veterinarinės kontrolės procedūras ir jų dokumentavimą, susipažinome su veterinarijos inspektorių pildomais dokumentais, veiklos ataskaitomis ir kt.

Audito metu duomenys rinkti taikant dokumentų peržiūros, pokalbių ir stebėjimo metodus. Gauti duomenys vertinti taikant skaičiavimo, palyginamosios ir situacijos analizių metodus. Atlikdami auditą laikėmės prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai – išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Valstybinis auditas atliktas atsižvelgiant į Valstybinio audito reikalavimus².

Ataskaitoje vartojamos sąvokos:

Epizootinis saugumas – dalis veterinarinės kontrolės priemonių, skirtų gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijai, stebėsenai, kontrolei ir likvidavimui.

Veterinarija – mokslo ir praktinės veiklos sritis, apimanti gyvulių priežiūrą ir apsaugą, susirgimų diagnostiką ir sergančių gyvulių gydymą, ligų prevenciją, gyvulinių produktų gamybos ir perdirbimo valstybinę priežiūrą, veterinarijos medikamentų ir biologinių preparatų, pašarinių priedų gamybą ir naudojimą, Lietuvos Respublikos teritorijos apsaugą nuo gyvulių užkrečiamųjų ligų patekimo³.

Gyvūnų užkrečiamoji liga – virusinis ar bakterinis gyvūnų susirgimas, kuris gali būti perduodamas kitam gyvūnui arba žmogui.

Galvijų identifikavimo ir registravimo sistema – priemonių visuma, skirta užtikrinti nustatytų galvijų atsekamumą. Sistemos elementai: į ausis įsegami įsagai, skirti nustatyti kiekvieno galvijo tapatybę, kompiuterinės duomenų bazės, gyvulių pasai, kiekviename ūkyje tvarkomi individualūs registrai⁴.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolė – veterinarinių priemonių kompleksas, užtikrinantis gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevenciją, plitimo sustabdymą, epizootinio proceso stebėjimą ir valdymą, likvidavimą bandoje, ūkyje ar tam tikroje teritorijoje.⁵

Įgaliotasis veterinarijos gydytojas – privatus veterinarijos gydytojas, kuriam pagal sutartį pavesta atlikti kai kurias valstybinės veterinarijos funkcijas.⁶

Klasikinio kiaulių maro atvejis – bet kokia kiaulė ar kiaulės skerdena, kuriai oficialiai patvirtinti klasikinio kiaulių maro klinikiniai požymiai ar patologiniai anatomiciniai pakitimai ir kuriai klasikinio kiaulių maro diagnozė patvirtinta pagal laboratorinio tyrimo, atlikto pagal diagnostinio vadovo reikalavimus, rezultatus.⁷

² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (2004-01-20 įsakymo Nr. V-12 redakcija) „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

³ Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymas (2000-07-04 įstatymo VIII-1793 redakcija).

⁴ Tarybos reglamentas (EB) 1760/2000/EB, nustatantis galvijų identifikavimo bei registravimo sistemą, reglamentuojantis jautienos bei jos produktų ženklinimą ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 820/97.

⁵ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006-04-12 įsakymas Nr. B1-281 „Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės“ (aktuali redakcija 2008-08-13).

⁶ Ten pat.

⁷ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002-06-21 įsakymas Nr. 283 „Dėl klasikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimų patvirtinimo“.

Klasikinio kiaulių maro protrūkis – teritorija, kurioje nustatytas vienas ar daugiau klasikinio kiaulių maro atvejų.

Neatidėliotųjų priemonių planas – praktinis skubių priemonių vadovas, parengtas pagal Europos Sąjungos teisės ir nacionalinės teisės aktus, siekiant pagerinti pasirengimą valdyti situaciją pavojingos gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkių atveju.

Importo ir tranzito iš trečiųjų šalių veterinarinės kontrolės sistema – veterinarinės kontrolės priemonės, vykdomos gabenant gyvūnus ir gyvūninius produktus per Lietuvos sieną.

Santrumpos:

ES – Europos Sąjunga.

EK – Europos Komisija.

ET – Europos Taryba.

EB – Europos Bendrija.

VMVT, tarnyba – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Teritorinės VMVT – apskričių, miestų ir rajonų valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos.

NMVRVI, institutas – Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas.

MVVAT, vidaus audito tarnyba – Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnyba.

ULKC – Užkrečiamųjų ligų kontrolės centras.

PVP – pasienio veterinarijos postas.

MVB – Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuras.

PVKIVS – pasienio veterinarinės kontrolės informacijos valdymo sistema.

VĮD – Bendras veterinarinis įvežimo dokumentas.

TRACES – Komisijos sprendime 2004/292/EB naudojama prekybos kontrolės ir ekspertizų elektroninė dokumentavimo sistema.

AUDITO REZULTATAI

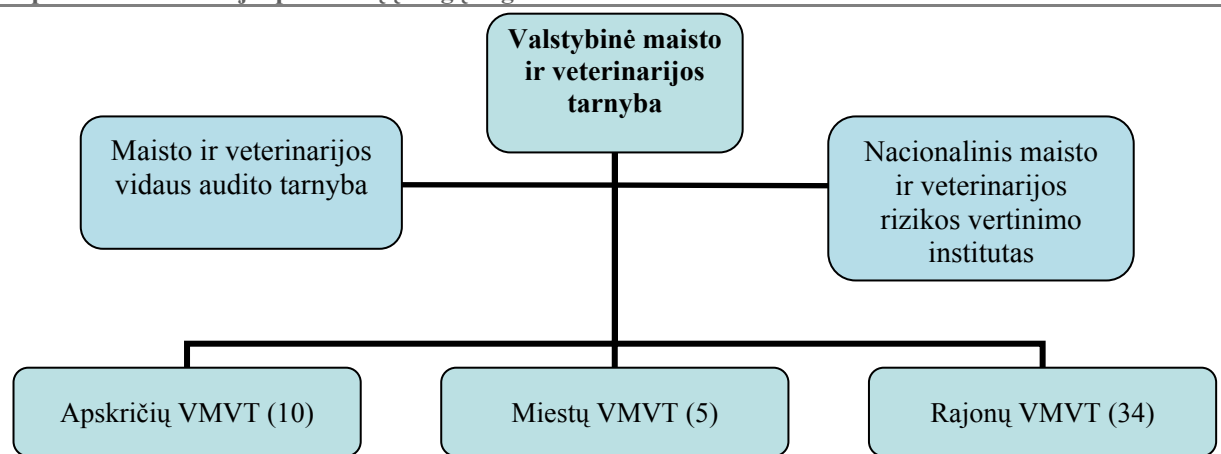
1. Epizootinio saugumo užtikrinimo organizavimas Lietuvos Respublikoje

1.1. Institucijos, atsakingos už epizootinį saugumą

Reglamente (EB) Nr. 882/2004⁸ nustatyti reikalavimai, kuriuos privalo įgyvendinti ES valstybės narės, siekiant užtikrinti kontrolę, kad būtų laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių. Pagal reikalavimus valstybėje narėje turi būti paskirta kompetentinga institucija, atsakinga už minėtos kontrolės priemonių įgyvendinimą. Lietuvoje valstybės politiką epizootinio saugumo srityje įgyvendina⁹ Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT, tarnyba). VMVT – akredituota pagal tarptautinį standartą ISO/IEC 17020:2004¹⁰ institucija, vykdanči valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę.

VMVT yra Vyriausybės įstaiga¹¹, 51 biudžetinės įstaigos steigėja: Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto (toliau – NMVRVI), Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos, 10 apskričių, 5 miestų ir 34 rajonų VMVT. VMVT ir jai pavaldžių įstaigų organizacinė schema pateikta 1 pav.

1 pav. VMVT ir jai pavaldžių įstaigų organizacinė schema

Šaltinis – Valstybės kontrolė

VMVT ir jai pavaldžiose įstaigose, 2010-01-01 duomenimis, dirbo 1592 darbuotojų.

Vilniaus, Klaipėdos, Marijampolės, Tauragės apskričių bei Vilniaus ir Druskininkų miestų VMVT įkurti struktūriniai padaliniai – pasienio veterinarijos postai (toliau – PVP). Iš viso minėtose

⁸ Europos Parlamento ir Tarybos 2004-04-29 reglamentas (EB) Nr. 882/2004 dėl valstybės kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių.

⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-06-28 nutarimas Nr. 744 (2007-10-02 nutarimo Nr. 1068 redakcija).

¹⁰ LST EN ISO standartas Bendrieji įvairių tipų kontrolės įstaigų veikimo kriterijai (ISO/IEC 17020:1998).

¹¹ Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymas (2000-07-04 įstatymo Nr. VIII-1793 redakcija), 4 str.

teritorinėse VMVT įkurta 14 pasienio veterinarijos postų. Keturių apskričių VMVT struktūroje įkurtos savivaldybių: Visagino, Elektrėnų, Rietavo, Kazlų Rūdos ir Kalvarijos teritorinės VMVT.

Tarnyba organizuoja gyvūnų apsaugą nuo užkrečiamųjų ligų, o joms atsiradus – jų židinių likvidavimą ir pagal kompetenciją kontroliuoja gyvūnų, negyvūninio maisto ir gyvūninių produktų, importo, eksporto ir tranzito reikalavimų laikymąsi.¹² VMVT nustato apsaugos nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų, jų prevencijos ir židinių likvidavimo privalomuosius reikalavimus, kartu su kitomis valstybės institucijomis vykdo apsaugos nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų veterinarines priemones, gyvūnų sergamumo užkrečiamosiomis ir neužkrečiamosiomis ligomis analizę, numato ir įgyvendina šių ligų prevencijos ir likvidavimo priemones. Tarnyba kartu su Žemės ūkio ministerija nustato gyvulių laikymo vietų, jose laikomų gyvulių registravimo ir ženklinimo reikalavimus ir tvarką, koordinuoja gyvūnų registravimą, ženklinimą ir apskaitą. VMVT nustato gyvūnų gerovės apsaugos privalomuosius reikalavimus, gyvūnų sveikatos būklės įvertinimo ir kontrolės reikalavimus ir kontroliuoja jų laikymąsi.

VMVT, įgyvendindama Reglamento (EB) Nr. 882/2004 nuostatas, nacionalinės kontrolinės laboratorijos funkcijas pavedė¹³ atlikti Nacionaliniam maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutui. NMVRVI Laboratorijos departamentas atlieka nacionalinių kontrolinių laboratorijų funkcijas visose srityse, kurios nurodytos Reglamente (EB) Nr. 882/2004. Instituto Laboratorijos departamentas bendradarbiauja su ES kontrolinėmis laboratorijomis ir teikia informaciją, susijusią su jų veiklos sritimis.

Institute įdiegta ir palaikoma kokybės vadybos sistema, atitinkanti standarto LST EN ISO 17025:2005¹⁴ reikalavimus. Pagal juos NMVRVI Laboratorijos departamentas akredituotas Vokietijos akreditacijos tarnybos (DAkkS). Papildomai NMVRVI yra akredituotas Rusijos Federacijos techninio reguliavimo ir metrologijos federalinės agentūros (GOST-R) ir Rusijos Federacijos sanitarinės epidemiologinės tarnybos. Laboratorijos departamentui suteikta teisė naudoti Tarptautinio laboratorijos akreditavimo susivienijimo ženklą – ILAC (angl. *International Laboratory Accreditation Cooperation*). Jis reiškia, kad atliekamų tyrimų rezultatai pripažįstami Europos Sąjungoje ir kitose pasaulio valstybėse.

Vokietijos akreditacijos tarnybos ekspertai kasmet atlieka instituto išorinius kokybės priežiūros auditus. NMVRVI atitiktį nustatytiems kokybės standartams patvirtina Vokietijos akreditacijos tarnyba.

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-06-28 nutarimas Nr. 744 (2007-10-02 nutarimo Nr. 1068 redakcija).

¹³ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008-05-29 įsakymas Nr. B1-300 „Dėl Lietuvos valstybinės veterinarijos preparatų inspekcijos reorganizavimo prijungimo prie Nacionalinės veterinarijos laboratorijos būdu sąlygų patvirtinimo ir nacionalinės veterinarijos laboratorijos pavadinimo pakeitimo“.

¹⁴ LST EN ISO standartas „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencija. Bendrieji reikalavimai (ISO/IEC 17025:1999)“.

VMVT, įgyvendindama Reglamentą (EB) Nr. 882/2004 ir Sprendimą 2006/677/EB¹⁵, yra įsteigusi Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybą. Vidaus audito tarnyba atlieka VMVT ir jai pavaldžių įstaigų vidaus auditą, jų veiklos tikrinimą ir vertinimą. Auditai atliekami vadovaujantis Reglamentu (EB) Nr. 882/2004.

VMVT, vadovaudamasi Sprendimu 2006/677/EB, užtikrina, kad planuojant, atliekant auditus ir vykdant tolesnius veiksmus po auditų būtų taikomas sisteminis metodas. Įgyvendinant sprendimo reikalavimus, tarnybos kolegija¹⁶ tvirtina MVVAT veiklos programą ir periodiškai svarsto, ar laikomasi normatyviniais dokumentais nustatyto audito proceso, ar auditai atliekami skaidriai.

Išorinius VMVT veiklos auditus pagal Reglamento (EB) Nr. 882/2004 reikalavimus atlieka Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuras (toliau – MVB). MVB pareigūnai 2007 m. atliko 6 auditus, susijusius su maisto sauga, gyvūnų sveikata, gyvūnų gerove ir pašarų sauga, 2008 m. – 4 patikrinimus, 2009 m. atliktas generalinis auditas iš 9 specialiųjų auditų. Tarnyba, atsižvelgdama į MVB ekspertų pateiktas audito išvadas ir rekomendacijas, parengė rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planus ir EK ekspertams atsiskaitė už jų vykdymą.

VMVT jai pavestų funkcijų įgyvendinimą šalies mastu organizuoja per apskričių, miestų ir rajonų valstybines maisto ir veterinarijos tarnybas. Svarbiausi teritorinių VMVT uždaviniai – pagal teritorinį principą saugoti vartotojų interesus, gyvūnų sveikatą, gerovę, užtikrinti, kad šalies rinkai skirti ir eksportuojami gyvūnai, pašarai ir maistas atitiktų Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais teisės aktais įteisintus saugos, ženklinimo ir kitus privalomuosius reikalavimus. Teritorinės VMVT organizuoja ir vykdo gyvūnų apsaugą nuo užkrečiamųjų ligų, atlieka jų likvidavimą, planuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų profilaktines priemones, organizuoja ir koordinuoja jų atlikimą, kontroliuoja, kad maistui vartojamos žaliavos ir pašarai gyvūnams būtų saugūs ir tinkamos kokybės.

Atkreipėme dėmesį, kad 2010 m. rugsėjo 29 d. vykusio Valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) posėdyje buvo svarstyti VMVT funkcijų ir administracijos struktūros peržiūros klausimai¹⁷. Tarnyba pristatė komisijai planus mažinti tarnybos struktūroje esančių juridinių asmenų skaičių. Svarstoma galimybė apskričių VMVT funkcijas perduoti rajonų VMVT. Išankstiniais duomenimis, planuojama pertvarka yra siekiama teritorinių VMVT atliekamų funkcijų perskirstymo, o ne jų funkcijų mažinimo, todėl, auditorių nuomone, struktūriniai pokyčiai epizootinio saugumo užtikrinimui šalyje neigiamos įtakos neturės.

¹⁵ Komisijos sprendimas 2006-09-29 2006/677/EB, kuriame išdėstomos gairės, nustatančios audito atlikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, kriterijus.

¹⁶ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymai: 2007-08-16 Nr. 645 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kolegijos sudarymo ir personalinės sudėties patvirtinimo“, 2008-05-30 Nr. B1-302 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. rugpjūčio 16 d. įsakymo Nr. 645 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kolegijos sudarymo ir personalinės sudėties patvirtinimo“ pakeitimo“, 2008-06-05 Nr. B1-310 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kolegijos nuolatinio nario teises turinčių asmenų sąrašo 2008 m. patvirtinimo“.

¹⁷ Valstybės valdymo tobulinimo komisijos 2010-09-29 posėdžio protokolo Nr. 63-19 išrašas.

Pagal ES teisės aktų reikalavimus Lietuvoje už epizootinio saugumo užtikrinimą atsakinga kompetentinga institucija – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

VMVT įdiegta kokybės vadybos sistema ir sukurta vidaus audito tarnyba atitinka ES nustatytus reikalavimus.

1.2. Bendradarbiavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu epizootinio saugumo užtikrinimo klausimais

Vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 882/2004 4 str. nuostatomis, VMVT bendradarbiauja ir keičiasi informacija su Lietuvos Respublikos valstybinėmis institucijomis ir įstaigomis: Sveikatos apsaugos, Žemės ūkio, Aplinkos, Finansų, Ūkio ir Švietimo ir mokslo ministerijomis, Valstybine vartotojų teisių apsaugos taryba prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, mokslo ir mokymo įstaigomis (Lietuvos veterinarijos akademija, Vilniaus universitetu, Veterinarijos, Imunologijos ir Maisto institutais), Valstybine visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba, Maisto ir mitybos mokslo komitetu ir kt.

Bendradarbiavimas apima informacijos teikimą visuomenei, informacijos mainus tarp institucijų, darbą bendrose darbo grupėse. Rengiami bendri viešieji renginiai (konferencijos, seminarai ir kt.). Minėtos institucijos kviečiamos dalyvauti VMVT organizuojamuose mokymuose.

VMVT keičiasi informacija ir bendradarbiauja su kitų ES šalių kompetentingomis institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis: Europos Komisijos Sveikatos ir vartotojų reikalų generalinio direktorato Maisto ir veterinarijos tarnyba, Europos maisto saugos tarnyba, Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacija, Pasaulio sveikatos organizacija ir Pasaulio prekybos organizacija. VMVT gauna informaciją apie pavojingus gyvūnų susirgimus, nesaugius produktus ir kitą su gyvūnų sveikata ir gyvūniniais produktais susijusią svarbią informaciją, kuri yra persiunčiama pasienio veterinarijos postams ir teritorinėms VMVT. Tarnyba minėtoms organizacijoms teikia informaciją, susijusią su epizootinio saugumo užtikrinimu.

Tarnyba 2007–2008 m. vykdė pereinamojo laikotarpio Dvynių projektą Nr. 2005/017-494-03-03 „Gyvūnų sveikatos kontrolės ir neatidėliotinių priemonių planavimo stiprinimas“. Jo tikslas – sustiprinti gyvūnų sveikatos apsaugos technines ir administracines galimybes ruošiantis nenumatytiems atvejams, t. y. užkrečiamųjų ligų protrūkiams. Vykdydama Dvynių projekto sutartį, VMVT kaip partnerę pasirinko Vokietijos Vartotojų apsaugos, žemės ūkio ir maisto federalinę ministeriją. Projekto lėšomis buvo įsigyta įranga ir priemonės skirtos naudoti infekcinių ligų plitimo židiniuose ir gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės centruose.

Tarptautinis projektas „Bakterinių zoonozijų ir virusinių ligų kontrolės stiprinimas Lietuvoje“ vykdytas 2008–2009 m. Jo tikslas – apsaugoti visuomenės sveikatą ir gyvūnus nuo bakterinių zoonozijų ir virusinių paukščių ligų, sukuriant efektyviai veikiančią kontrolės sistemą. Projekto metu

buvo įsigyta priemonių reikalingų pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimui, sukurtos gyvūnų stebėsenos programos, tobulinti pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planai.

Tarnybos specialistai dalyvauja Šiaurės ir Baltijos šalių (Danija, Estija, Suomija, Islandija, Latvija, Norvegija, Švedija, Lietuva) veterinarinės neatidėliotinių priemonių darbo grupės veikloje. Jos tikslas – stiprinti bendradarbiavimą neatidėliotinių priemonių klausimais, siekiant išvengti ypač pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų, o joms pasireiškus, greičiau kartu jas likviduoti. Kiekvienais metais skirtingose šalyse vedami pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų mokymai (1 priedas).

Tarp Šiaurės ir Baltijos šalių 2008 metais buvo pasirašytas „Gyvūnų sveikatos ir neatidėliotinių priemonių memorandumas“. Šiuo dokumentu kiekviena šalis įsipareigojo keistis informacija apie pavojingas gyvūnų užkrečiamąsias ligas, rengti bendrus mokymus ir pratybas, prireikus padėti viena kitai likviduojant pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų židinius, dalintis patirtimi ir žiniomis gyvūnų užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir greito atsako į grėsmes, poveikio gyvūnų sveikatai ir galimos rizikos vertinimo srityse.

VMVT 2009 m. bendradarbiavo su Rusijos Federacijos, Kaukazo ir Vidurio Azijos valstybių maisto ir veterinarinės kontrolės institucijomis. VMVT specialistai padėjo trečiųjų šalių maisto ir veterinarinės kontrolės institucijoms kurti bendrą maisto ir veterinarinės kontrolės sistemą, mokė atitinkamų institucijų specialistus.

VMVT 2009 m. vykdė Dvynių projektus Rumunijoje, Kosove ir prisidėdama prie vystomojo bendradarbiavimo politikos įgyvendinimo padėjo stiprinant Moldovos valstybinę maisto ir veterinarinės kontrolę.

Kaip numatyta ES reikalavimuose, VMVT koordinuoja epizootinio saugumo užtikrinimo priemones šalyje, bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis, kitų šalių ir Lietuvos atsakingomis institucijomis.

1.3. Epizootinio saugumo užtikrinimo finansavimas

Epizootinio saugumo sistemos priemonės finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Specialiosios užkrečiamųjų ligų kontrolės programos priemonės visiškai arba iš dalies finansuojamos ES lėšomis (žr. skyrių 2.1. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolė).

Epizootinio saugumo užtikrinimas 2007 m. buvo finansuojamas įgyvendinant 6 programų priemones. 2008 ir 2009 m. šios priemonės buvo finansuojamos įgyvendinant 4 programas (1 lentelė).

1 lentelė. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Epizootinio saugumo sistemos 2007–2009 m. finansavimas (mln. Lt)

	2007	2008	2009
Lėšos, skirtos ir panaudotos VMVT veiklos finansavimui	86	100,7	79,6
Iš jų epizootinio saugumo sistemos finansavimas	49,9	58,5	47,6
Iš jų skirta programoms:			
01 02 Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sistemos administravimo ir tobulinimo programa	4,1	4,7	4,1
6 1 Maisto produktų veterinarinė kontrolė ir specialistų kvalifikacijos kėlimas	10,7	-	-
7 1 Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolė, prevencija ir likvidavimas	16,2	-	-
01 07 Valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė	-	39,1	31,4
01 81 Specialioji maisto tvarkymo valstybinės veterinarinės priežiūros programa	13,2	8,9	6,1
71 11 Specialioji užkrečiamųjų ligų kontrolės programa (ES lėšos)	2,8	5,8	6
50 22 Specialioji pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros priemonės programa (bendrojo finansavimo lėšos)	2,9	-	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

Epizootinio saugumo sistemos finansavimui 2007 ir 2008 m. teko 58 proc. lėšų nuo viso VMVT finansavimo, o 2009 m. šios lėšos sudarė 59 proc.

Bendras epizootinio saugumo užtikrinimo priemonių finansavimas buvo didžiausias 2008 m. (58,5 mln. Lt), mažiausias – 2009 m. (47,6 mln. Lt), t. y. 19 proc. mažesnis, lyginant 2009 m. su 2008 m. Mažėjant bendram tarnybos finansavimui, epizootinio saugumo užtikrinimui 2009 m. skirtų lėšų dalis, lyginant su ankstesniais metais (2007–2008 m. buvo 58 proc., 2009 m. – 59 proc.) beveik nesikeitė.

2. Epizootinio saugumo užtikrinimas, vykdant gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolę

2.1. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolė

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, atsižvelgdama į Europos Sąjungos nustatytus reikalavimus¹⁸ patvirtino Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programą¹⁹. Jos tikslas – nustatyti gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės reikalavimus atsižvelgiant į užkrečiamųjų ligų epizootinę situaciją ir riziką bei gyvūnų bandų sveikatos būklę. Programoje numatytos ir visų dalyvaujančių asmenų ir institucijų teisės ir pareigos gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės procesuose. Programa finansuojama iš biudžeto lėšų. Kasmet VMVT direktoriaus įsakymu²⁰ paskirstomos lėšos tarnybai ir pavaldžioms įstaigoms gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių įgyvendinimui. Minėtos priemonės finansuotos: 2007 m. iš Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės, prevencijos ir likvidavimo programos (kodas 7 1), 2008–2009 m. iš Maisto ir veterinarinės kontrolės programos (kodas 01 07) ir iš Specialiosios užkrečiamųjų ligų kontrolės programos (kodas 71 11) 2007–2009 m. (1 lentelė).

VMVT, vadovaudamasi Sprendimais 2004/450/EB²¹ ir 2008/425/EB²², ruošia ir Europos Komisijai teikia gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programas, kurių išlaidos kompensuojamos iš EB lėšų. EK įvertina tarnybos pateiktas gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos programų ataskaitas ir, jei lėšos buvo panaudotos tinkamai, kompensuoja nuo 50 iki 100 proc. patirtų išlaidų. Kompensuojamų lėšų dalis priklauso nuo vykdytos programos, t. y. kokios gyvūnų ligos kontrolei programa buvo skirta.

¹⁸ Tarybos direktyvos 1964-06-26 64/432/EEB dėl gyvūnų sveikatos problemų, turinčių įtakos Bendrijos vidaus prekybai galvijais ir kiaulėmis, 2005-12-20 2005/94/EB dėl paukščių gripo kontrolės Bendrijoje priemonių ir panaikinanti Direktyvą 92/40/EEB, 2003-09-29 Nr. 2003/85/EB dėl Bendrijos snukio ir nagų ligos kontrolės priemonių, naikinanti Direktyvą 85/511/EEB, Sprendimus 89/531/EEB bei 91/665/EEB ir iš dalies keičianti Direktyvą 92/46/EEB, 1992-07-14 92/66/EEB, nustatanti Bendrijos Niukaslio ligos kontrolės priemones, 1992-12-17 92/119/EEB, nustatanti Bendrijos bendrąsias tam tikrų gyvūnų ligų kontrolės priemones ir konkrečias priemones nuo kiaulių vezikulinės ligos, 2001-10-23 2001/89/EB dėl Bendrijos klasikinio kiaulių maro kontrolės priemonių, 2000-11-20 2000/75/EB, nustatanti mėlynojo liežuvio ligos kontrolės ir likvidavimo reikalavimus.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas 2001-05-22 (EB) Nr. 999/2001, nustatantis tam tikrų užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo taisykles.

¹⁹ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006-04-12 įsakymas Nr. B1-281 „Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės“.

²⁰ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymai: 2007-04-05 Nr. B1-376 „Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių finansavimo iš valstybės biudžeto“, 2008-01-11 Nr. B1-30 „Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių finansavimo iš valstybės biudžeto 2008 metais“ (2008-04-10 įsakymo Nr. B1-216 redakcija), 2009-02-18 Nr. B1-81 „Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių finansavimo iš valstybės biudžeto 2009 metais“.

²¹ Komisijos sprendimas 2004-04-29 Nr. 2004/450/EB, nustatantis standartinius reikalavimus, taikomus paraiškoms dėl Bendrijos vykdomo gyvūnų ligų likvidavimo, stebėsenos ir kontrolės programų finansavimo.

²² Komisijos sprendimas 2008-04-25 Nr. 2008/425/EB, nustatantis valstybių narių teikiamų tam tikrų gyvūnų ligų ir zoonozijų likvidavimo, kontrolės ir stebėsenos nacionalinių programų standartinius reikalavimus Bendrijos finansavimui gauti.

2 lentelė. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių finansavimas 2007–2009 m. (tūkst. Lt)

Gyvūnų užkrečiamosios ligos, kurių stebėsenai ir tyrimams skirtos lėšos	2007 m.		2008 m.		2009 m.	
	Iš viso skirta	EK kompensavo	Iš viso skirta	EK kompensavo	Iš viso skirta	EK numatoma kompensuoti
Galvijų tuberkuliozė						
Galvijų bruceliozė	1665,3	203,2*	1590	152,2*	755	69,1*
Enzootinė galvijų leukozė						
Užkrečiamoji spongiforminė encefalopatija	4852	2227	4427,8	1741,6	2050	1829,9
Pasiutligė	1128	1138,5	2700	1212,9	3300	1726,4
Paukščių gripas	145	41,4	109,6	40,5	30	138,1
Snukio ir nagų	35	-	38,5	-	55	172,6
Mėlynojo liežuvio**						
Klasikinio kiaulių maro						
Kiaulių vezikulinės	180	-	100	-	20	-
Aujesčio						
Niukaslį	30	-	20	-	5	-
Salmoneliozė kiaulių	82,2	-	50	40,7	-	-
<i>Salmonella</i> ir <i>Campylobacter</i>	62,4	-	50	119,6***	-	-
Arklių ligų tyrimams ir dopingo kontrolėi	20	-	15	-	1	-
Zoonozių tyrimams	100	-	-	-	10	-
Naujų metodų diegimas		-	50	-	-	-
Mėginių paėmimo, paruošimo ir transporto išlaidos	600	-	50	-	15	-
Iš viso	8899,9	3610,2	9200,9	3307,6	6241	3936,1

* EK vykdė bendro finansavimo programą dėl galvijų leukozės

** 2007 ir 2008 m. lėšos skiriamos tik snukio ir nagų, o 2009 m. kartu ir mėlynojo liežuvio ligai

*** Priimtas Komisijos sprendimas dėl *Salmonella* ir *Campylobacter* paplitimo tyrimų finansavimo

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių finansavimas 2009 m. lyginant su 2008 m. sumažėjo 32,2 proc., tačiau bendras epizootinio saugumo užtikrinimo priemonių finansavimas sumažėjo tik 19 proc. (1 lentelė).

VMVT, vadovaudamasi Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programa ir atsižvelgdama į tai, kad labai pavojingos gyvūnų užkrečiamosios ligos turi būti tiriamos siekiant nustatyti 5 proc. paplitimą 95 proc. patikimumu, 2007 ir 2008 m. nustatė gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenai užtikrinti imamų mėginių kiekius²³. Tyrimų 2007–2008 m. atlikta ne mažiau, negu buvo nustatyta (3 lentelė), ligos atvejų nenustatyta.

VMVT teigimu, 2009 m. pradėta vykdyti pasyvi gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną, t. y. kai tiriami visi gyvūnų užkrečiamųjų ligų įtarimo atvejai. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų pasyviai stebėsenai imamų mėginių kiekio 2009 m. VMVT nebuvo patvirtinusi.

Labai pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų, pvz.: naminių ir laukinių gyvūnų snukio ir nagų, klasikinio kiaulių maro, vezikulinės kiaulių, paukščių gripo, Niukaslį ligų stebėsenai ir tyrimams, 2009 m. lėšų skirta du kartus mažiau negu 2008 m. Todėl 2009 m. atliktų tyrimų dėl labai pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos apimtys (išskyrus kiaulių mėginių tyrimus dėl klasikinio

²³ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymai: 2007-04-26 Nr. B1-434 „Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programos vykdymo 2007m.“, 2008-02-12 Nr. B1-104 „Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programos vykdymo 2008m.“

kiaulių maro) lyginant su 2008 m. buvo mažesnės (3 lentelė). Klasikinio kiaulių maro protrūkis nustatytas 2009 m., kitų pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų atvejų nenustatyta.

3 lentelė. Pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną 2007-2009 m.

	2007 m.		2008 m.		2009 m.	
	Nustatytas imtinių mėginių skaičius	Atlikta tyrimų	Nustatytas imtinių mėginių skaičius	Atlikta tyrimų	Nustatytas imtinių mėginių skaičius	Atlikta tyrimų
Klasikinio kiaulių maro stebėseną:						
Kiaulės	408	2852	408	1465	-	5556
Šernai	660	697	660	684	-	326
Vezikulinės kiaulių ligos stebėseną:						
Kiaulės	360	389	360	1101	-	628
Šernai	-	0	-	67	-	35
Aujeskio ligos stebėseną:						
Kiaulės	-	186	-	3697	-	351
Šernai	200	239	200	250	-	62
Snukio ir nagų ligos stebėseną:						
Galvijai	360	358	360	416	-	13
Kiaulės	360	627	360	744	-	247
Avys ir ožkos	348	-	348	359	-	4
Laukiniai gyvūnai	246	742	246	336	-	73
Niukaslo ligos stebėseną:						
Laukiniai paukščiai	100	-	100	984	-	369

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

Klasikinio kiaulių maro stebėsenai imtų kiaulių mėginių skaičius 2009 m. buvo 3,7 karto didesnis negu 2008 m. ir beveik du kartus didesnis negu 2007 m. Imtų mėginių skaičius išaugo dėl tais pačiais metais nustatyto klasikinio kiaulių maro protrūkio Panevėžio rajone. Vadovaujantis neatidėliotųjų priemonių planu, ligos stebėsenai mėginiai buvo imami iš aplinkinių ūkių ir kiaules eksportuojančių ūkių. Šernų mėginių dėl klasikinio kiaulių maro tyrimų skaičius 2009 m. buvo du kartus mažesnis negu 2007 ir 2008 m. Vezikulinės kiaulių ligos stebėsenai 2009 m. atlikta tyrimų beveik du kartus mažiau, negu 2008 m. Dėl Aujeskio ligos 2009 m. kiaulėms atlikta 10 kartų mažiau tyrimų negu 2008 m., o šernams 2009 m. atlikta keturis kartus mažiau tyrimų, lyginant su 2008 m. Bendras snukio ir nagų ligos stebėsenai atliktų tyrimų skaičius 2009 m. buvo 5,5 karto mažesnis negu 2008 m. ir 5 kartus mažesnis nei 2007 m. Niukaslo ligos stebėsenai laukinių paukščių mėginių 2009 m. paimta ir tyrimų atlikta 2,6 karto mažiau negu 2008 m. (3 lentelė).

Labai pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų (snukio ir nagų ligos, klasikinio kiaulių maro (šernams)) stebėsenos tyrimų, kuriuos 2009 m. atliko VMVT, skaičius neatitiko Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programos, patvirtintos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu, reikalavimų.

VMVT, vykdydama laukinių gyvūnų vakcinacijos nuo pasiutligės kontrolę ir atsižvelgdama į Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinio komiteto rekomendacijas²⁴, 2008 m. nustatė pasiutligės efektyvumo tyrimui reikalingų mėginių kiekį²⁵ – 4762 mėginių per metus (8 mėginiai 100 kv. km). VMVT 2009 m. imtinų mėginių skaičių sumažino 54,6 proc. – iki 2162 per metus (3,6 mėginiai 100 kv. km) (4 lentelė).

4 lentelė. Pasiutligės stebėseną

	2008 m.		2009 m.	
	Nustatytas imtinų mėginių skaičius	Paimta mėginių	Nustatytas imtinų mėginių skaičius	Paimta mėginių
Gyvūnai	4762	4833	2162	2749

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

VMVT 2009 m. neįvykdė reikiamo laukinių gyvūnų vakcinacijos nuo pasiutligės kontrolės masto, reikalingo vakcinacijos efektyvumui įvertinti, taigi nesivadovavo Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinio komiteto rekomendacijomis.

VMVT, atsižvelgdama į MVB rekomendaciją „padidinti serologinių mėginių apimtį, siekiant gauti patikimesnius laukinių gyvūnų vakcinacijos nuo pasiutligės kontrolės duomenis“ ir į Europos Komisijos ekspertų atlikto audito „Konkretaus neatidėliotųjų priemonių epizootinių ligų atveju planų ir pasiutligės likvidavimo programos“ rekomendacijas, 2010 m. nustatė 2008 m. buvusį metinį mėginių kiekį – 4762²⁶.

2.2. Ūkinių gyvūnų registravimas ir ženklėjimas

Vadovaujantis Reglamentų (EB) Nr. 1760/2000²⁷, (EB) Nr. 21/2004²⁸, (EB) Nr. 504/2008²⁹ ir Direktyvos 2008/71/EB³⁰ nuostatomis patvirtintos³¹ Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklėjimo taisyklės. Jose numatytos atsakingos institucijos, vykdančios ūkinių gyvūnų registravimą, ženklėjimą ir apskaitą, aprašytos atsakingų institucijų pareigos ir funkcijos. Pagal šių teisės aktų nuostatas Lietuvoje yra sukurtos ūkinių gyvūnų identifikavimo ir registravimo sistemos, kurias tvarko VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

²⁴ Europos Komisijos sveikatos ir vartotojų apsaugos direktorato Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinio komiteto ataskaita dėl gyvūnų oralinės vakcinacijos nuo pasiutligės 2002-10-23.

²⁵ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008-03-20 įsakymas Nr. B1-172 „Dėl laukinių gyvūnų vakcinacijos nuo pasiutligės kontrolės“.

²⁶ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2010-03-08 įsakymas Nr. B1-98 „Dėl laukinių gyvūnų vakcinacijos nuo pasiutligės kontrolės“.

²⁷ Tarybos reglamentas 2000-07-17 (EB) Nr. 1760/2000, nustatantis galvijų identifikavimo bei registravimo sistemą, reglamentuojantis jautienos bei jos produktų ženklėjimą ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 820/97.

²⁸ Tarybos reglamentas 2003-12-17 Nr. (EB) Nr. 21/2004, nustatantis avių ir ožkų identifikavimo bei registravimo sistemą ir iš dalies pakeičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 bei direktyvas 92/102/EEB ir 64/432/EEB.

²⁹ Komisijos reglamentas 2008-06-06 Nr. (EB) Nr. 504/2008, kuriuo įgyvendinamos Tarybos direktyvų 90/426/EEB ir 90/427/EEB nuostatos dėl arklinių identifikavimo metodų.

³⁰ Tarybos direktyva 2008-07-15 2008/71/EB dėl kiaulių identifikavimo ir registravimo.

³¹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003-06-16 įsakymas Nr. 3D-234 „Dėl Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklėjimo taisyklių patvirtinimo“.

Kiekvienas ūkinių gyvūnų laikytojas privalo registruoti, ženklinti laikomus ūkinius gyvūnus ir tvarkyti jų apskaitą. Laikymo vietose privaloma registruoti ir ženklinti esančius galvijus, avis, ožkas, arklinių šeimos gyvūnus ir kiaules (kiaulės ženklinamos tik perkeliant), tvarkyti jų apskaitą.

Ūkinių gyvūnų registro duomenų bazėje pateikiama informacija apie visus ūkyje esančius gyvūnus, suskirstytus į bandas. Banda apibrėžiama kaip vienoje laikymo vietoje laikoma vienos rūšies ūkinių gyvūnų grupė, kuriai suteikiamas atpažinties numeris. Ūkinių gyvūnų registravimo ir indentifikavimo informacinės sistemos duomenų baze gali naudotis visų lygių teritorinės VMVT ir įgaliotieji veterinarijos gydytojai, o nuo 2009 m. ir gyvūnų laikytojai.

Gyvuliai ženklinami siekiant užtikrinti užkrečiamųjų ligų prevenciją, gyvulių ligų kontrolę, nustatant ligos šaltinį ir kontaktus su kitais gyvuliais, užtikrinti tiesioginių išmokų administravimą gyvulių laikytojams. Gyvulių ženkinimo sistema – viena svarbiausių visoje atsekamumo sistemoje.

VMVT, įgyvendindama Direktyvos 92/102EEB³² ir Reglamento (EB) Nr. 494/98³³ nuostatas, patvirtino Gyvulių registravimo ir ženkinimo valstybinės veterinarinės kontrolės programą³⁴, parengė ir patvirtino kokybės sistemos programą „Gyvulių registravimo ir ženkinimo valstybinė veterinarinė kontrolė“³⁵. Programa skirta efektyviai gyvulių registravimo ir ženkinimo kokybės kontrolės sistemai sukurti ir palaikyti, užtikrinti tinkamą gyvulių registravimo ir ženkinimo ir visos atsekamumo sistemos funkcionavimą.

Kokybės sistemos programoje „Gyvulių registravimo ir ženkinimo valstybinės veterinarinė kontrolė“ nustatytos gyvulių registravimo ir ženkinimo valstybinėje veterinarinėje kontrolėje dalyvaujančios institucijos, aprašytos jų funkcijos ir kontrolės priemonių vykdymas.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba:

1. Rengia, įgyvendina, organizuoja ir koordinuoja programą.
2. Analizuoja ir apibendrina teritorinių VMVT ataskaitas, teikia ataskaitas Europos Komisijai.
3. Analizuoja, sistemina Žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės mokėjimo agentūros, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, VĮ „Gyvulių produktyvumo kontrolė“ ir kitų įstaigų duomenis, susijusius su gyvulių laikymo vietų kontrole, derina ir tvirtina bendradarbiavimo ir keitimosi informacija sutartis.

Teritorinės valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos:

1. Užtikrina, koordinuoja ir kontroliuoja gyvulių registravimo ir ženkinimo valstybinės veterinarinės kontrolės funkcionavimą administruojamoje teritorijoje.
2. Vykdo Gyvulių registravimo ir ženkinimo valstybinės veterinarinės kontrolės programą.
3. Tikrina gyvulių laikymo vietas dėl gyvulių registravimo ir ženkinimo atitikties ir teikia ataskaitas VMVT.
4. Vykdo informacijos apie gyvulių registravimo ir ženkinimo valstybinę veterinarinę kontrolę apskaitą su Nacionaline mokėjimo agentūra.

³² Tarybos direktyva 1992-11-27 92/102EEB dėl gyvulių ženkinimo ir registravimo.

³³ Komisijos reglamentas 1998-02-27 (EB) Nr. 494/98, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 820/97 išsamias įgyvendinimo taisykles dėl minimalių administracinių sankcijų, taikomų įgyvendinant galvijų ženkinimo ir registravimo tvarką.

³⁴ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007-01-05 įsakymas Nr. B1-6 „Dėl gyvūnų registravimo ir ženkinimo valstybinės veterinarinės kontrolės“.

³⁵ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007-01-26 įsakymas Nr. B1-138 „Dėl kokybės sistemos programos KT-2-4-5 „Gyvulių registravimo ir indentifikavimo valstybinė veterinarinė kontrolė“ pakeitimo“.

Vykdamas Reglamentų (EB) Nr. 1082/2003³⁶ ir (EB) Nr. 1505/2006³⁷ reikalavimus, kiekviena valstybė narė kasmet turi patikrinti ne mažiau kaip 10 proc. galvijų ir 3 proc. avių ir ožkų laikymo vietų, kuriose yra ne mažiau kaip 5 proc. visų šalyje laikomų avių ir ožkų. Informacija apie gyvulių laikymo vietų tikrinimą 2007–2009 metais pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. Gyvulių laikymo vietų tikrinimas 2007–2009 m.

	2007 m.		2008 m.		2009 m.	
	Galvijai	Avys ir ožkos	Galvijai	Avys ir ožkos	Galvijai	Avys ir ožkos
Gyvulių laikymo vietų skaičius	159 345	6 747	122 968	7 387	112 606	7 624
Patikrintų gyvulių laikymo vietų skaičius	16 171	914	14 321	905	12 345	686
Patikrintų gyvulių laikymo vietų proc.	10,1	13,5	11,6	12,3	10,9	9
ES teisės aktais nustatytas reikalavimas patikrinti ne mažesnę proc. gyvulių laikymo vietų	10	3	10	3	10	3

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

Lietuvoje 2007–2009 m. galvijų laikymo vietų buvo patikrinta daugiau negu 10 proc., o avių ir ožkų daugiau negu 3 proc. Tikrinimo vietose nustatytų pažeidimų skaičius pateiktas 6 lentelėje.

6 lentelė. Nustatyti pažeidimai gyvulių laikymo vietose 2008-2009 m.

	2007 m.			2008 m.			2009 m.		
	Galvijų	Kiaulių	Avių ir ožkų	Galvijų	Kiaulių	Avių ir ožkų	Galvijų	Kiaulių	Avių ir ožkų
Nustatytas pažeidimų skaičius	3278	337	305	2511	264	381	2203	258	160
Pažeidimų dalis (proc.) nuo patikrintų laikymo vietų skaičiaus	20,6	9,1	35,6	18	8,5	11,2	18,7	9,6	6,4
Taikyta sankcijų proc. nuo pažeidimų skaičiaus	35,1	12,8	71,7	32,9	12,1	32,5	24,6	19	25,6

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

Galvijų laikymo vietose daugiausia nustatyta pažeidimų dėl galvijų kaitos ir perkėlimo tvarkos nesilaikymo (41 proc.) ir galvijų ženklavimo (36 proc.). Kiaulių laikymo vietose daugiausia pažeidimų nustatyta dėl kiaulių registravimo tvarkos nesilaikymo – 91 proc. Avių ir ožkų laikymo vietose daugiausia pažeidimų nustatyta dėl avių ir ožkų kaitos ir perkėlimo tvarkos nesilaikymo (57 proc.) ir dėl avių ir ožkų ženklavimo (31 proc.).

Gyvūnų laikymo vietose nustatoma vis mažiau pažeidimų dėl vykdomos gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės.

³⁶ Komisijos reglamentas 2003-06-23 (EB) Nr. 1082/2003, nustatantis išsamias Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1760/2000 įgyvendinimo taisykles dėl minimalaus patikrinimų, kurie turi būti atliekami pagal galvijų identifikavimo bei registravimo sistemą, lygio.

³⁷ Komisijos reglamentas 2006-10-11 (EB) Nr. 1505/2006, įgyvendinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 21/2004 dėl mažiausio patikrinimų, kuriuos reikia atlikti avių ir ožkų identifikavimo bei registravimo atžvilgiu, skaičiaus.

Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo sistemos sukurtos ir veikia pagal ES reikalavimus. Lietuvoje vykdomos gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės apimtys atitinka ES nustatytus reikalavimus.

Rajonų ir miestų teritorinės VMVT apie atliktus tikrinimus siunčia patvirtintas patikrintų gyvulių laikymo vietų ketvirčio ataskaitas apskričių VMVT. Apskričių VMVT apibendrintas patikrintų gyvulių laikymo vietose ketvirčio ataskaitas siunčia VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriui elektroniniu paštu. VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius gautus duomenis registruoja, sega į bylą ir saugo nustatytą terminą. Iki kiekvienų metų liepos 1 d. informaciją apie praėjusių metų tikrinimus VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius pateikia Europos Komisijai.

Pagal šiuo metu galiojančią tvarką, apskrities VMVT apibendrina visų apskrityje esančių teritorinių tarnybų tikrinimo rezultatus ir juos teikia tarnybos Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriui. Atkreipėme dėmesį, kad, pagal apskričių VMVT pateiktas ataskaitas, tarnybos Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriaus darbuotojai neturi galimybės įvertinti ar rajonų VMVT atliekamos gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės apimtis atitinka programoje³⁸ numatytą reikalavimą: „teritorinės VMVT per metus privalo patikrinti 10 proc. jos teritorijoje esančių gyvulių laikymo vietų“.

Pavyzdys

Utenos apskrities VMVT pateikti 2007 m. duomenys dėl gyvulių registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės.

Rajonas/ miestas/ apskritis	Gyvulių laikymo vietų skaičius	Gyvulių skaičius	Patikrinimų skaičius	Patikrintų galvijų laikymo vietų skaičius			Patikrintų gyvulių skaičius	Patikrintų gyvulių laikymo vietų (proc.)
				iš viso	iš jų skerdyklų	iš jų turgaviečių		
Utenos apskritis	13280	55419	1163	1163	7	2	14632	8,8

Pagal Utenos apskrities VMVT pateiktus duomenis, nėra galimybės įvertinti kurios apskrityje esančios rajonų VMVT atliko mažiau tikrinimų, negu numatyta teisės aktuose. Tik pagal rajonų/miestų VMVT teiktas ataskaitas galima įvertinti kiekvienos teritorinės VMVT vykdytos gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės apimtis.

Rajonas/ miestas/ apskritis	Gyvulių laikymo vietų skaičius	Gyvulių skaičius	Patikrinimų skaičius	Patikrintų galvijų laikymo vietų skaičius			Patikrintų gyvulių skaičius	Patikrintų gyvulių laikymo vietų proc.
				iš viso	iš jų skerdyklų	iš jų turgaviečių		
Utenos r	2636	13328	247	247				9,4
Zarasų r	1856	7610	190	190				10,2
Molėtų r	3304	11935	279	279				8,4
Ignalinos	2253	6909	157	157				7,0
Anykščių	3231	15637	290	290				9,0

³⁸ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007-01-05 įsakymas Nr. B1-6 „Dėl gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės“.

Esama teritorinių VMVT atliktų gyvulių laikymo vietų tikrinimo ataskaitų teikimo tvarka nesudaro galimybių VMVT tinkamai vertinti teritorinių VMVT vykdomos gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės, nes ataskaitose pateikti suminiai duomenys.

2.3. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotųjų priemonių planai

Vadovaujantis ES teisės aktais ir siekiant greitai ir efektyviai likviduoti gyvūnų pavojingas užkrečiamąsias ligas, VMVT yra parengusi šiuos neatidėliotųjų priemonių planus (7 lentelė).

7 lentelė. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų priemonių planai

Parengti neatidėliotųjų priemonių planai	Pagrindas	
	ES teisės aktai	LT teisės aktai ³⁹
Snukio ir nagų ligos	2003/85/EB	Snukio ir nagų ligos kontrolės reikalavimai
Kiaulių vezikulinės ligos	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai
Paukščių gripo ir Niukaslo ligos	2007/10/EB 2005/94/EB 92/66/EEB	Niukaslo ligos kontrolės reikalavimai Paukščių gripo biologinių saugumo priemonės
Klasikinio kiaulių maro	2005/734/EB	
Mėlynojo liežuvio ligos	2001/89/EB 2000/75/EB	Klasikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimai Mėlynojo liežuvio ligos kontrolės ir likvidavimo veterinarijos reikalavimai
Galvijų spongioforminės encefalopatijos	(EB) Nr. 999/2001	Reglamentas galioja tiesiogiai
Galvijų maras	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai
Smulkiųjų atrajotojų maras	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai
Epizootinė hemoraginė elnių liga	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai
Avių ir ožkų raupai	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai
Vezikulinis stomatitas	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai
Žvynelinė liga	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai
Rifto slėnio karštligė	92/119/EEB	Bendrieji gyvūnų tam tikrų ligų ir specifiniai kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimai

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

VMVT, įgyvendindama Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuro DG (SANCO)/2009-8265 misijos „Įvertinti neatidėliotųjų užkrečiamųjų ligų priemonių planus ir pasiutligės likvidavimo programą“ pateiktas rekomendacijas, ir vadovaudamasi Direktyvomis 2002/60/EB⁴⁰ ir 92/35/EEB⁴¹,

³⁹ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymai: 2004-08-30 Nr. B1-755 „Dėl snukio ir nagų kontrolės reikalavimų“, 2002-06-24 Nr. 284 „Dėl bendrųjų gyvūnų tam tikrų ligų ir specifinių kiaulių vezikulinės ligos kontrolės reikalavimų patvirtinimo“, 2004-04-20 Nr. B1-352 „Dėl Niukaslo ligos kontrolės reikalavimų patvirtinimo“, 2006-12-15 Nr. B1-805 „Dėl paukščių gripo biologinių saugumo priemonių patvirtinimo“, 2001-06-21 Nr. 283 „Dėl klasikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimų patvirtinimo“, 2002-06-14 Nr. 276 „Dėl mėlynojo liežuvio ligos kontrolės ir likvidavimo veterinarijos reikalavimų patvirtinimo“.

⁴⁰ Tarybos direktyva 2002-06-27 2002/60/EB, nustatanti konkrečias nuostatas dėl afrikinio kiaulių maro kontrolės ir iš dalies pakeičianti Direktyvos 92/119/EEB nuostatas dėl Tešeno ligos ir afrikinio kiaulių maro.

2010 metais parengė naujus Afrikinio kiaulių maro, Afrikinės arklių ligos neatidėliotinių priemonių planus, ir atnaujino Klasikinio kiaulių maro neatidėliotinių priemonių planą.

VMVT, įgyvendindama Direktyvos 82/894/EEB⁴² nuostatas, patvirtino Pranešimų apie gyvūnų ligas teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklės⁴³, kuriose yra nustatyta minėtų pranešimų teikimo tvarka.

Pranešimų apie gyvūnų ligas teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklės:

VMVT per 24 valandas nuo pirminio gyvūnų ligos protrūkio turi pranešti Europos Bendrijų Komisijai ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms apie:

1. Pirminį gyvūnų ligos, nurodytos taisyklių priede, protrūkį, patvirtintą Lietuvos Respublikoje;
2. Apribojimų, kurie buvo taikomi Lietuvos Respublikoje dėl taisyklių priede nurodytų gyvūnų ligų protrūkio, panaikinimą.

Klasikinio kiaulių maro protrūkio atveju teikiama informacija, nurodyta Klasikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimuose.

VMVT turi informuoti Komisiją kiekvienos savaitės pirmąją darbo dieną apie antrinius gyvūnų ligų, nurodytų taisyklių priede, protrūkius Lietuvos Respublikoje.

VMVT, siekdama sustiprinti pasirengimą organizuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, koordinuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai pavaldžių įstaigų pasirengimą likviduoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas, patvirtino Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos užkrečiamųjų ligų kontrolės centro nuostatus⁴⁴.

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos užkrečiamųjų ligų kontrolės centras (toliau – ULKC) organizuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, vadovauja apskričių ir rajonų valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų užkrečiamųjų ligų kontrolės centrų (teritoriniai ULKC) veiklai, koordinuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, vykdo gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją, koordinuoja Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai pavaldžių įstaigų pasirengimą likviduoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas.

Savo aktyvią veiklą užkrečiamųjų ligų kontrolės centrai pradeda kilus įtarimui dėl ligos ar esant ligos patvirtinimui. ULKC savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu ir neatidėliotinių priemonių ligoms likviduoti planais.

Teritoriniai ULKC centrai suformuoti apskričių, rajonų ir miestų valstybinėse maisto ir veterinarijos tarnybose. Juose sudarytos darbo grupės: neatidėliotinių priemonių ir informacijos valdymo, neatidėliotinių priemonių atlikimo, epizootinių tyrimų, valymo ir dezinfekavimo ir

⁴¹ Tarybos direktyva 1992-04-29 92/35/EEB, nustatanti afrikinės arklių ligos kontrolės reikalavimus ir kovos su ja priemones.

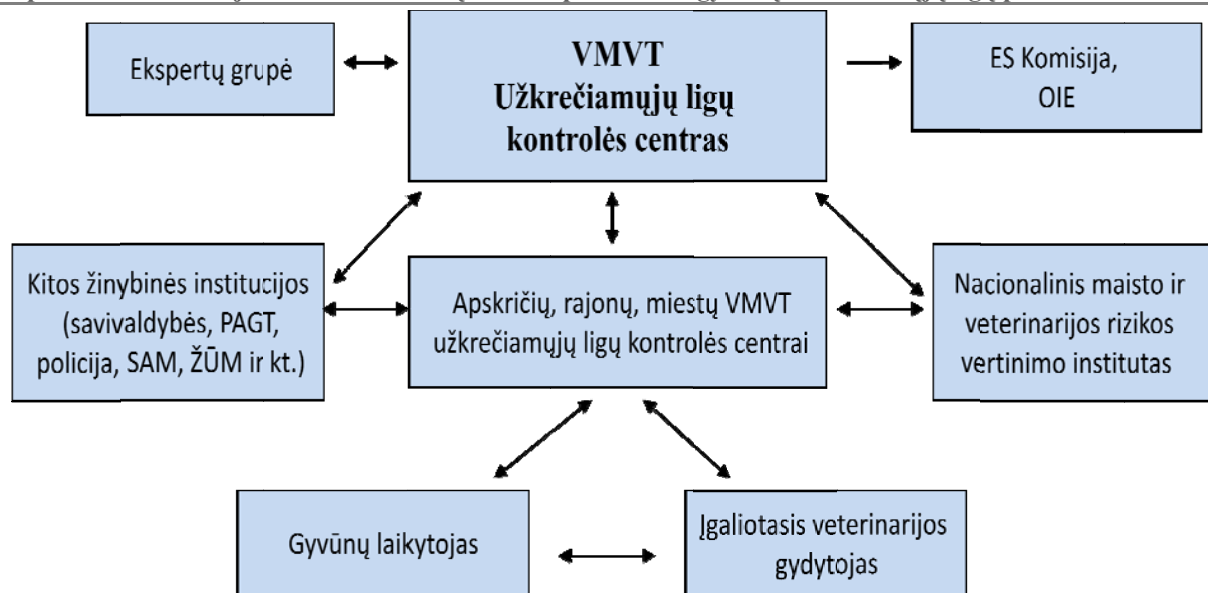
⁴² Tarybos direktyva 1982-12-21 82/894/EEB dėl pranešimo apie gyvūnų ligas Bendrijoje.

⁴³ Lietuvos Respublikos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymai: 2004-08-30 Nr. B1-753 „Dėl pranešimų apie gyvūnų ligas teikimo Europos Komisijai taisyklių patvirtinimo“; 2009-08-18 Nr. B1-366 „Dėl pranešimų apie gyvūnų ligas teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklių patvirtinimo“.

⁴⁴ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006-02-24 įsakymas Nr. B1-161 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002-04-03 įsakymo Nr. 152 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos užkrečiamųjų ligų kontrolės centro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

personalo aprūpinimo. Teritoriniai ULKC tvirtina grupių sudėtis, nustato jų veiklos kryptis ir užtikrina aprūpinimą reikalingomis priemonėmis⁴⁵.

2 pav. Informacijos teikimo schema įtarus ar pasireiškus gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkiui

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

Informacijos, įtarus ar pasireiškus užkrečiamųjų ligų protrūkiui, teikimas atsakingoms institucijoms

Gyvūnų laikytojas praneša įgaliotam veterinarijos gydytojui ar teritorinei VMVT apie ligos įtariamą.

Teritorinės ULKC informuoja VMVT užkrečiamųjų ligų kontrolės centrą.

Teritorinės užkrečiamųjų ligų kontrolės centro atsakingi darbuotojai vyksta į įtariamą ūkį, ima mėginius ir pristato į Nacionalinį maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutą.

VMVT užkrečiamųjų ligų kontrolės centras perduoda informaciją ADNS (*Automated Digital Network System*), OIE (*The World Organisation for Animal Health* (Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacija), kaimyninėms šalims apie įtariamą ligą.

Teritorinės ULKC atsakingi darbuotojai pradeda neatidėliotųjų priemonių įvedimą ūkyje.

Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas praneša tyrimų rezultatus ULKC ir teritoriniam ULKC, mėginius siunčia referentinei laboratorijai patvirtinimui.

VMVT ir savivaldybės priima sprendimus dėl priemonių įvedimo apsaugos ir priežiūros zonose.

VMVT dėl neatidėliotųjų priemonių planų įgyvendinimo yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su valstybinėmis institucijomis – Sveikatos apsaugos ministerija, Aplinkos ministerija, Policijos departamentu prie VRM, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie VRM, Muitinės departamentu prie LR finansų ministerijos; privačiomis įmonėmis – UAB „Dezinfā“, AB „Achema“ filialu „Gaschema“.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotųjų priemonių planuose ir VMVT strateginiuose planuose numatyta, kad darbuotojai turi būti reguliariai mokomi gyvūnų užkrečiamųjų ligų diagnostavimo ir likvidavimo procedūrų. Mokymų kursai turi apimti klinikinės diagnostikos nustatymą, epidemiologinio tyrimo atlikimą, užkrėstų patalpų valymo, dezinfekcijos ir sunaikinimo procedūras,

⁴⁵ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006-02-24 įsakymas Nr. B1-159 „Dėl darbo grupių sudarymo užkrečiamųjų ligų kontrolės centruose“.

visas procedūras, taikomas stebėsenos zonose, procedūras, taikomas ULKC. Informacija apie VMVT 2007–2009 m. vykdytus darbuotojų mokymus pateikta 1 priede.

VMVT yra parengusi neatidėliotųjų priemonių planus pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimui, kaip to reikalauja ES teisės aktai.

VMVT įgyvendino Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biuro rekomendaciją – 2010 m. parengti nauji Afrikinio kiaulių maro, Afrikinės arklių ligos neatidėliotųjų priemonių planai, peržiūrėtas ir atnaujintas Klasikinio kiaulių maro neatidėliotųjų priemonių planas.

VMVT organizuoja reguliarius imitacinius mokymus darbuotojams dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo pagal neatidėliotųjų priemonių planus.

Klasikinio kiaulių maro ligos protrūkis buvo registruotas 2009-07-11 Panevėžio rajone, Rabikių k., „Pasodėlės“ veislinių kiaulių fermoje. Prieš tai klasikinio kiaulių maro ligos atvejis buvo nustatytas 1992 m.

Kilus ligos įtarimui ir ją patvirtinus, VMVT ir jai pavaldžios institucijos taikė visas būtinas priemones, numatytas Klasikinio kiaulių maro neatidėliotųjų priemonių plane. Gyvulių laikytojas keletą dienų uždelsė pranešti teritorinės VMVT darbuotojams dėl kilusio ligos įtarimo, nes nebuvo klasikiniam kiaulių marui būdingų klinikinių požymių, ligos židinyje buvo sėkmingai 2009-08-11 likviduotas, daugiau ligos atvejų nenustatyta. Informacija apie klasikinio kiaulių maro ligos eigą ir taikytas priemones pateikta 2 priede.

Europos Komisijos ekspertai 2009 m. liepos 20–24 d. atliko Konkretaus neatidėliotųjų priemonių epizootinių ligų atveju planų ir Pasiutligės likvidavimo programos auditą ir įvertino Tarnybos veiksmus, likviduojant klasikinio kiaulių maro protrūkį Lietuvoje.

Europos Komisijos ekspertų išvados:

- VMVT yra sukūrusi vadovavimo ir komunikacijos sistemas ir neatidėliotųjų priemonių planus Bendrijos teisės aktuose nustatytoms visoms pagrindinėms epizootinėms ligoms, išskyrus Afrikinio kiaulių marui ir Afrikinei arklių ligai.
- Vyksta reguliarios imitavimo pratybos ir planų persvarstymai.
- Į neatidėliotųjų priemonių planus neįtrauktos pakankamos pasirengimo priemonės ir nurodymai, ką daryti tomis aplinkybėmis, kurios gali susiklostyti didelio ligos protrūkio atveju, pirma dėl įtariamų ir kontaktų turėjusių gyvūnų nužudymo, skerdenos šalinimo ir tinkamų dezinfekcijos priemonių parinkimo patalpoms, transporto priemonėms ir įrangai valyti bei dezinfekuoti.

NMVRVI turi pakankamą analitinę pajėgumą susitvarkyti su mažais ir vidutinio dydžio epizootinių ligų, kuriomis suserga naminiai paukščiai ar ūkio gyvūnai, protrūkiais, ir yra sudaręs susitarimus su kaimyninių šalių laboratorijomis, kurios didesnio epizootinių ligų protrūkio atveju teiktų pagalbą.

Klasikinio kiaulių maro ligos židinio likvidavimo eiga ir rezultatai rodo, kad visos priemonės, numatytos neatidėliotųjų priemonių plane, buvo taikytos laiku ir tinkamai.

3. Epizootinio saugumo užtikrinimas, susijęs su gyvūnų ir gyvūninių produktų judėjimu

3.1. Gyvūnų ir gyvūninių produktų importo iš trečiųjų šalių ir tranzito reikalavimai

Vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 882/2004 nuostatomis yra sukurta importo ir tranzito iš trečiųjų šalių kontrolės sistema:

1) Lietuvoje už importo ir tranzito iš trečiųjų šalių veterinarinės kontrolės sistemą centriniu lygiu atsako Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba⁴⁶, o vietos lygiu – teritorinės VMVT, kurių sudėtyje yra pasienio veterinarijos postai (toliau – PVP);

2) vadovaujantis Reglamentu (EB) Nr. 745/2004 (vėliau Reglamentu (EB) Nr. 206/2009)⁴⁷ paskirtos už keleivių bagažo tikrinimą atsakingos institucijos. Muitinės departamentas prie LR finansų ministerijos – institucija, atsakinga už patikrinimus pasienio kontrolės punktuose, kuriuose yra muitinė. Valstybinė sienos apsaugos tarnyba prie LR vidaus reikalų ministerijos – institucija, atsakinga už patikrinimus pasienio kontrolės punktuose, kuriuose nėra muitinės;

3) vadovaujantis Reglamentu (EB) Nr. 998/2003⁴⁸ Lietuvoje už nekomercinės paskirties gyvūnų augintinių judėjimo tikrinimą, organizavimą, koordinavimą ir mokymą yra atsakinga VMVT, o Muitinės departamentui prie LR finansų ministerijos pavesta⁴⁹ atlikti nekomercinės paskirties gyvūnų augintinių (šunų, kačių, šėškų), įvežamų iš trečiųjų šalių, tikrinimą⁵⁰;

4) vadovaujantis Direktyva 97/78/EB⁵¹ patvirtintas muitinės sandėlių, kuriuose laikomi ES teisės aktų reikalavimų neatitinkantys gyvūniniai produktai, sąrašas⁵². Už jų veterinarinę kontrolę atsako teritorinės VMVT.

ES teisės aktais⁵³ reglamentuota gyvūnų ir gyvūninių produktų importo ir tranzito veterinarinė kontrolė (dokumentų, tapatumo ir fiziniai patikrinimai). Importuojamiems ir tranzitu vežamiems gyvūnams⁵⁴ ir gyvūniniams produktams⁵⁵ turi būti atitinkamai pildomas bendras veterinarinis

⁴⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-06-28 nutarimas Nr. 744 (2007-10-02 nutarimo Nr. 1068 redakcija).

⁴⁷ Komisijos reglamentas 2004-04-16 (EB) Nr. 745/2004, nustatantis priemones, taikomas asmeniniam vartojimui skirtiems gyvūninės kilmės produktams; Komisijos reglamentas 2009-03-05 (EB) Nr. 206/2009 dėl gyvūninių produktų asmeninių siuntų įvežimo į Bendriją, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 136/2004.

⁴⁸ Tarybos reglamentas 2003-05-26 (EB) Nr. 998/2003 dėl gyvūnų sveikatos reikalavimų, taikomų ne komerciniam naminių gyvūnėlių judėjimui, ir iš dalies keičiantis Tarybos direktyvą 92/65/EEB.

⁴⁹ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus ir Muitinės departamento prie LR finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2010-07-12 įsakymas Nr. B1-252/1B-460 „Dėl nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių įvežimo iš trečiųjų šalių vietų sąrašo ir nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-24 nutarimas Nr. 1236 (vėliau 2010-06-02 nutarimo Nr. 703 redakcija).

⁵¹ Tarybos direktyva 1997-12-18 97/78/EB, nustatanti principus, reglamentuojančius iš trečiųjų šalių į Bendriją įvežamų produktų veterinarinių patikrinimų organizavimą.

⁵² www.vmv.lt/lt/top/viesosios.paslaugos/informacijos.rinkmenos.

⁵³ Direktyvos 1991-07-15 91/496/EEB ir 1997-12-18 97/78/EB; Reglamentai 2004-01-22 (EB) Nr. 136/2004 ir 2004-02-18 (EB) Nr. 282/2004; Komisijos sprendimai 1994-12-20 94/360/EB, 1997-11-12 97/794/EB ir 2001-11-21 2001/812/EB.

⁵⁴ Komisijos reglamentas 2004-02-18 (EB) Nr. 282/2004, nustatantis gyvūnų, įvežamų į Bendriją iš trečiųjų šalių, deklaravimo ir veterinarinio patikrinimo dokumentą teksta svarbus EEE, I priedas.

įvežimo dokumentas (toliau – VĮD), kurio pirmąją dalį privalo užpildyti asmuo, atsakingas už siuntą, o antroji dalis pildoma PVP valstybinio veterinarijos gydytojo.

VMVT yra patvirtinusi iš trečiųjų šalių importuojamų ir tranzitu gabenamų gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntų veterinarinių patikrinimų atlikimo procedūras⁵⁶, kuriose nurodyta, kada, kas ir kaip atlieka veterinarinį patikrinimą, kokius dokumentus būtina užpildyti. Šie reikalavimai atitinka ES teisės aktuose keliamus reikalavimus importo ir tranzito veterinarinei kontrolei. Reikalavimai, pagal kuriuos siuntos pripažįstamos netinkamomis ir gali būti sulaikomos, gražinamos ar sunaikinamos nustatyti ES teisės aktuose. ES direktyvose⁵⁷ nustatyti minėti reikalavimai yra perkelti į nacionalinę teisę⁵⁸.

Vadovaujantis Sprendimu 2009/821/EB⁵⁹ Lietuvoje yra patvirtinti 2 pasienio veterinarijos postai, per kuriuos gali būti įvežami gyvūnai⁶⁰:

Medininkų PVP – galima vežti kanopinius (pvz.: galvijai, kiaulės, avys, ožkos, laukiniai ir naminiai neporakanopiniai), arklinius (pvz.: arkliai, mulai, asilai) ir kitus gyvūnus (visi kiti, išskyrus kanopinius ir arklinius, pvz.: šunys, katės, paukščiai, bitės, zoologijos sodų gyvūnai ir kt.),

Vilniaus oro uosto PVP – galima vežti kitus gyvūnus (visi kiti, išskyrus kanopinius ir arklinius, pvz.: šunys, katės, paukščiai, bitės, zoologijos sodų gyvūnai ir kt.).

Jei vežami gyvūnai augintiniai (šunys, katės, šešakai) ne komerciniais tikslais, jie gali būti įvežami per 19 pasienio kontrolės postų. Pagal patvirtintą tvarką⁶¹ už šių gyvūnų kontrolę atsakingi muitinės pareigūnai.

Jei siuntos gabenamos tranzitu, bet neiškraunamos iš transporto priemonių, tai apsiribojama tik orlaivio arba laivo manifesto⁶² patikrinimu kaip numatyta Direktyvos 97/78/EB 11 straipsnio 2 dalyje.

⁵⁵ Komisijos reglamentas 2004-01-22 (EB) Nr. 136/2004, nustatantis produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, veterinarinių patikrinimų Bendrijos pasienio veterinarijos postuose tvarką teksta svarbus EEE, III priedas.

⁵⁶ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007-09-06 įsakymu Nr. B1-677 patvirtintos kokybės sistemos programa KT-6-1 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, veterinarinio tikrinimo procedūra“ ir darbo instrukcijos KT-6-1-D1 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, dokumentų tikrinimas“, KT-6-1-D2 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, atitikties tikrinimas“, KT-6-1-D3 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, fizinis tikrinimas“, KT-6-1-D4 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, procedūra po veterinarinio tikrinimo“, KT-6-1-D5 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, gražinimas arba sunaikinimas“, KT-6-1-D6 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, veterinarinio tikrinimo akto pildymo tvarka“, KT-6-1-D7 „Gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, periodinio fizinio tikrinimo tvarka.

⁵⁷ Tarybos direktyva 1997-12-18 97/78/EB, nustatanti principus, reglamentuojančius iš trečiųjų šalių į Bendriją įvežamų produktų veterinarinių patikrinimų organizavimą, Tarybos direktyva 1991-07-15 91/496/EEB, nustatanti gyvūnų, įvežamų į Bendriją iš trečiųjų šalių, veterinarinio patikrinimo organizavimo principus ir iš dalies pakeičianti direktyvas 89/662/EEB, 90/425/EEB ir 90/675/EEB.

⁵⁸ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymai: 2003-09-08 Nr. B1-723 „Dėl Gyvūninių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarkos patvirtinimo“, 2004-07-05 Nr. B1-623 „Dėl gyvūnų, importuojamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo“.

⁵⁹ Komisijos sprendimas 2009-09-28 Nr. 2009/821/EB sudaryti patvirtintų pasienio kontrolės postų sąrašą, nustatyti tam tikras patikrinimų, kuriuos atlieka Komisijos veterinarijos ekspertai, taisykles ir patvirtinti TRACES veterinarijos padalinius (OL 2009 L 296, p. 1).

⁶⁰ Arkliai, asilai, mulai ir arklėnai, galvijai, kiaulės, avys ir ožkos, naminiai paukščiai, žuvis importuojamos veisimo ir dauginimo tikslais, kiti gyvi gyvūnai, vėžiagyviai importuojami veisimo ir dauginimo tikslais), moliuskai ir vandens bestuburiai importuojami veisimo ir dauginimo tikslais.

⁶¹ Valstybinės maisto veterinarijos tarnybos direktoriaus ir Muitinės departamento prie LR Finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2010-07-12 įsakymas Nr. B1-252/1B-460 „Dėl nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių įvežimo iš trečiųjų šalių vietų sąrašo ir nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo.

Tranzitu gabenamų gyvūninių produktų siuntų išvežimo ir siuntų, pristatomų į muitinės sandėlius, patvirtinimui turi būti taikoma 30 dienų laikotarpio kontrolės procedūra⁶³. VMVT parengė ir patvirtino kokybės valdymo sistemos procedūras⁶⁴, reglamentuojančias tranzitu gabenamų gyvūninių produktų siuntų veterinarinę kontrolę⁶⁵. Siuntų atvežimo į patvirtintus sandėlius kontrolei taikomas toks pats 30 dienų termino reikalavimas⁶⁶.

Sukurta gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntų importo ir tranzito veterinarinės kontrolės sistema atitinka ES teisės aktų nuostatas.

3.2. Gyvūnų ir gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių, valstybinė veterinarinė kontrolė pasienio kontrolės postuose

Atliekant veterinarinį tikrinimą pasienyje, siekiama užtikrinti, kad į Europos Bendriją būtų įvežami sveiki gyvūnai, atitinkantys taikomus gyvūnų sveikatos ir vežamų gyvūnų gerovės reikalavimus. Vadovaujantis ES reikalavimais, veterinariniais tikrinimais pasienyje siekiama bendros veterinarinio tikrinimo sistemos funkcionavimo.

PVP tikrina visus atvykstančių siuntų krovinių manifestus iš geležkelių, uostų ar oro uostų komercinių operatorių, pagal nustatytas procedūras. Vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 998/2003 13 straipsniu ir Sprendimo 2007/25/EB 2 straipsnio 3 dalimi, yra patvirtintas nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių įvežimo iš trečiųjų šalių vietų sąrašas. Įgyvendindama Direktyvos 97/78/EB 12 straipsnį, VMVT patvirtina muitinės sandėlius, turinčius teisę laikyti ES reikalavimų neatitinkančius gyvūninius produktus. Sandėlių sąrašai pateikti EK ir visoms valstybėms narėms⁶⁷.

Valstybinės veterinarinės kontrolės apimtis 2007–2009 m., tikrinant importą į Lietuvos teritoriją, pateikta 8 lentelėje.

8 lentelė. Į Lietuvą importuojamų gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntos, kurioms atlikti veterinariniai patikrinimai 2007–2009 m. (vnt.)	2007	2008	2009
	Importo siuntos	2 278	2 610

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

PVP gyvūnų siuntos veterinarinės kontrolės metu veterinarijos gydytojai atlieka:

⁶² Vežant prekes jūra arba oru – dokumentas, kuriame nurodomas transporto priemonėje esantis kroviny. http://ec.europa.eu/taxation_customs/transit_manual_lt.pdf [žr. 2010-10-29].

⁶³ Direktyvos 1997-12-18 97/78/EB 11 str. 2 d. c punkto trečioji įtrauka.

⁶⁴ Kokybės sistemos programa KT-6-2 „Gyvūninių produktų, vežamų tranzitu iš vienos trečiosios šalies į kitą arba į tą pačią trečiąją šalį, veterinarinio tikrinimo procedūra“, KT-6-2-D1 „Gyvūninių produktų, vežamų tranzitu iš vienos trečiosios šalies į kitą arba į tą pačią trečiąją šalį, veterinarinio tikrinimo procedūra įvežimo pasienio veterinarijos poste“, KT-6-2-D2 „Gyvūninių produktų, vežamų tranzitu iš vienos trečiosios šalies į kitą arba į tą pačią trečiąją šalį, veterinarinio tikrinimo procedūra muitinės sandėlyje, laisvajame sandėlyje, laikino prekių saugojimo sandėlyje (importo ir eksporto terminale)“, KT-6-2-D3 „Gyvūninių produktų, vežamų tranzitu iš vienos trečiosios šalies į kitą arba į tą pačią trečiąją šalį, veterinarinio tikrinimo procedūra išvežimo pasienio veterinarijos poste“.

⁶⁵ Ten pat.

⁶⁶ Direktyva 1997-12-18 97/78, 12 str.

⁶⁷ www.ec.europa.eu/food/animal/bips/warehouses; www.vmvt.lt/lt/top/viesosios.paslaugos/informacijos.rinkmenos.

- bendro veterinarinio įvežimo dokumento gyvūnams (VĮD)⁶⁸, veterinarijos sertifikato, kelionės žurnalo, vežėjo leidimo, prižiūrėtojo kompetencijos pažymėjimo, kelių transporto priemonės pažymėjimo ir / ar kitų gyvūnų siuntą lydinių dokumentų, tikrinimą;
- atitikties tikrinimą: nustato, ar gyvūnų siuntą lydintys veterinarijos dokumentai atitinka gyvūną, ar gyvūnai tinkamai paženklininti;
- fizinį tikrinimą: įvertinama transporto priemonė ir gyvūnų tinkamumas vežti bei gyvūnų gerovė, atliekamas klinikinis tyrimas, imami mėginiai laboratoriniams tyrimams (jei reikia) ir kt.

Už siuntą atsakingas asmuo PVP informuoja (pateikdamas užpildytą VĮD pirmąją dalį) apie ketinimą importuoti gyvūnų siuntą, nurodo gyvūnų skaičių, rūšį ir preliminarų jų atvežimo į PVP laiką.

Veterinarijos gydytojas, atlikęs Šengeno erdvės sieną kertančių gyvūnų patikrinimą, informaciją apie siuntą registruoja nustatytos formos žurnaluose⁶⁹. Informacija apie importuojamą gyvūnų siuntą suvedama į TRACES sistemą⁷⁰, bendrą ES valstybių veterinarinės kontrolės duomenų bazę. Atsižvelgiant į veterinarinio tikrinimo rezultatus, asmeniui, atsakingam už siuntą, išduodamas VĮD, kuriame nurodomas priimtas sprendimas dėl importuojamos gyvūnų siuntos.

PVP veterinarijos gydytojas, nustatęs, kad gyvi gyvūnai ar gyvūninių produktų siunta neatitinka ES reikalavimų, vadovaudamasis darbo instrukcijomis „GP, importuojamų iš trečiųjų šalių, pripažinimas netinkamais arba sunaikinimas“ ir „Gyvūnų, importuojamų iš trečiųjų šalių, gražinimas arba nukreipimas skerdimui“, priima sprendimą dėl tolimesnių veiksmų. Vadovaujantis instrukcijomis:

- PVP pareigūnas turi informuoti atitinkamą teritorinę VMVT, kuri turi imtis reikiamų veiksmų, siekdama užtikrinti, kad už siuntą atsakingas asmuo gyvūnus ar gyvūninius produktus saugiai gražintų arba saugiai sunaikintų;
- Ne vėliau kaip per šešias valandas visas reikalavimų neatitinkančias siuntas (patikrintas PVP arba muitinės sandėliuose) nufotografuoti ir šią informaciją kartu su pagrindžiančiais dokumentais pateikti VMVT Tarptautinių santykių skyriui, kuris informaciją surenka ir susistemina⁷¹.

Nustačius, kad importuojama gyvūnų siunta neatitinka importui keliamų gyvūnų sveikatos reikalavimų, veterinarijos gydytojas, suderinęs su asmeniu, atsakingu už siuntą, turi nuspręsti, ar

⁶⁸ Komisijos reglamentas 2004-02-18 (EB) Nr. 282/2004, I priedas.

⁶⁹ Importuotų gyvūnų siuntų registras, Mėginių paėmimo tirti registras, Skirtų gražinti ar nukreiptų paskersti gyvūnų apskaitos žurnalas.

⁷⁰ Komisijos sprendimas 2005-02-09 2005/123/EB, iš dalies keičiantis Sprendimą 2004/292/EB dėl TRACES sistemos įdiegimo ir iš dalies keičiantis Sprendimą 92/486/EEB.

⁷¹ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007-06-27 įsakymas Nr. B1-569 „Dėl siuntų veterinarinės kontrolės“.

iškrauti gyvūnus ir suteikti jiems tinkamas laikymo sąlygas (šerti, girdyti ir, prireikus, gydyti), prireikus gyvūnus laikyti karantino sąlygomis ar izoliuoti. Medininkų PVP ir Vilniaus oro uosto PVP įrengtos patalpos, kuriose gyvūnams gali būti suteikiamos tinkamos laikymo sąlygos.

Vadovaujantis gyvūnų, įvežamų iš trečiųjų šalių į Europos Sąjungą per Lietuvos Respublikos pasienio veterinarijos postus, reikalavimais⁷², gali būti nuspręsta siuntą per nustatytą laikotarpį gražinti į šalį siuntėją arba, gavus VMVT sutikimą, leisti paskersti gyvūnus, jei gyvūnų siuntos gražinti neįmanoma.

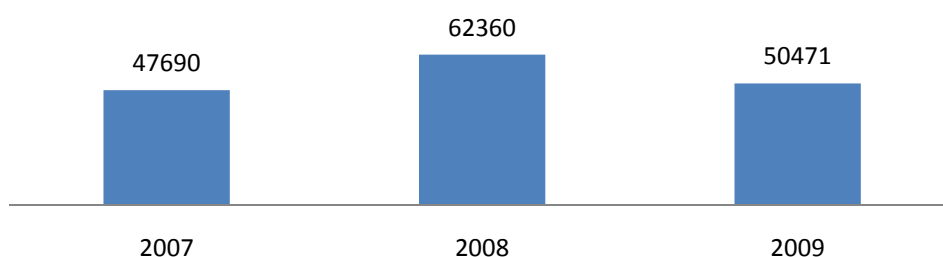
Gyvūnų ir gyvūninių produktų importo iš trečiųjų šalių veterinarinė kontrolė buvo vykdoma pagal ES ir Lietuvos teisės aktuose patvirtintus reikalavimus.

3.3. Gyvūnų ir gyvūninių produktų tranzitas per Lietuvos Respublikos, kaip Šengeno erdvės šalies, teritoriją

Tranzitas – gyvūnų ir gyvūninių produktų iš trečiųjų šalių pervežimas per Lietuvos Respublikos teritoriją į tą pačią ar kitą trečiąją šalį.

Atsižvelgiant į Lietuvos geografinę padėtį, ne mažai krovinių tranzitu iš (į) Rusijos Federacijos, Baltarusijos ir kitų trečiųjų šalių gabenamos į (iš) Kaliningrado sritį. Krovinių judėjimas per mūsų šalį yra vienas iš Lietuvos transporto strategijos prioritetų. Audito metu nustatėme, kad gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntų tranzito, kuriam reikalinga veterinarinė kontrolė, apimtys augo lyginant 2009 m. apimtį su 2007m. apimtimi (3 pav.).

3 pav. Tranzito siuntos, kuriom atliktas veterinarinis patikrinimas (vnt.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMVT duomenis

Pagal veterinarinio tikrinimo procedūrą, jei siunta išvyko iš įvažiavimo PVP ir per 30 dienų TRACES informacinėje sistemoje VĮD II dalyje nebuvo pažymėtas išvykimo PVP, įvežimo PVP informuoja savo teritorinę VMVT. Teritorinė VMVT teikia paklausimą teritorinei muitinei, ar tokia siunta išvyko į trečiąją šalį. Kiekviena tranzitu vežama siunta yra įtraukiama į specialų registrą. PVP darbuotojai apie tranzitu vežamą siuntą daro įrašus šiame registre pagal TRACES duomenis, jei siunta išvežta per numatytą išvežimo PVP. Sukurta tranzitinių siuntų išvežimo terminų kontroliavimo

⁷² Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2004-07-05 įsakymas Nr. B1-623 „Dėl gyvūnų, importuojamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo“.

procedūra, tačiau audituojamu laikotarpiu daugėjo atvejų, kai tranzitu gabenamos siuntos buvo išvežamos ne per VĮD nurodytą išvykimo PVP: 2008 m. buvo nustatyti 4 atvejai, kai raštu buvo kreiptasi į muitinę dėl siuntų išvežimo, 2009 m. – 34 atvejai.

MVB ekspertai 2009 m., atlikę importo ir tranzito sistemos vertinimą (auditą), ataskaitoje⁷³ nurodė: „Reglamento (EB) Nr. 136/2004 6 ir 7 straipsniuose ir Reglamento (EB) Nr. 282/2004 5 ir 6 straipsniuose numatyti informacijos mainai bei prieiga prie duomenų bazės neįgyvendinta. Dėl minėtos prieigos stokos PVP darbuotojams sunku susidaryti teisingą bendrą supratimą apie įvežamas, tranzitu gabenamas arba perkraunamas siuntas, užtikrinanti Direktyvos 97/78/EB 3, 9 ir 11 straipsnių laikymąsi.“ VMVT, atsižvelgdama į MVB ekspertų nustatytą trūkumą, sukūrė Pasienio veterinarinės kontrolės informacijos valdymo sistemą (toliau - PVKIVS).

PVKIVS objektas – iš trečiųjų šalių į Lietuvos teritoriją įvežamų gyvūnų, gyvūninių produktų, negyvūninių maisto produktų importo ir tranzito kontrolės sistema, vykdanči duomenų mainus su kitomis informacinėmis sistemomis, o paskirtis – sustiprinti pasienio veterinarinę kontrolę PVP ir, vykdanči duomenų mainus su Muitinės departamento naudojamomis duomenų bazėmis ir TRACES sistema, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti ir naudoti įvežamų į Lietuvos Respubliką gyvūnų, gyvūninių ir negyvūninių produktų siuntų veterinarinės kontrolės duomenis. Prieigą prie PVKIVS turi visi pasienio veterinarijos postai. Šioje sistemoje kaupiami duomenys apie iš trečiųjų šalių įvežamų gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntų judėjimą į trečiąsias šalis per Lietuvos pasienio kontrolės postus.

Audito metu lankantis PVP, darbuotojai nurodė, kad pasitaiko atvejų, kai tranzito siuntos išvežamos iš Lietuvos teritorijos per PVP, nenurodytą VĮD. Direktyvos 97/78/EB nuostatose tai nenumatyta. Tokiais atvejais PVP, per kuri gabenama siunta, neturi galimybės suvesti duomenų į TRACES taip, kad juos galėtų „matyti“ įvažiavimo PVP, kuri įpareigota kontroliuoti tranzito išvykimą per 30 d. iš Lietuvos, taigi ir Šengeno erdvės. Audito metu nustatėme, kad išvažiavimo PVP informuoja įvažiavimo PVP apie tranzitinės siuntos išvykimą iš Lietuvos teritorijos kitomis informavimo priemonėmis: faksu, el. paštu ir kt.

ES reikalavimuose ir rekomendacijose dėl epizootinio saugumo užtikrinimo nenumatyta, kad tokiais atvejais išvažiavimo PVP pareigūnai turi pasirūpinti, kad būtų informuotas įvažiavimo PVP apie tranzito siuntos išvykimą ir būtų baigta tranzito judėjimo procedūra, o duomenys suvesti į TRACES.

Jei tranzito siunta išvyksta iš Lietuvos į trečiąją šalį, įvažiavimo PVP gali rasti duomenis apie išvežimą PVKIVS sistemoje. Kai tranzito siunta išvežama per kitos Šengeno šalies sieną su trečiąją šalimi, duomenų PVKIVS sistemoje nėra, o kitos Šengeno šalies išvykimo PVP pareigūnai

⁷³ Atliekant bendrą auditą 2009 m. kovo 2–6 d. atlikto konkretaus Lietuvos importo ir tranzito kontrolės sistemos ir pasienio kontrolės postų audito galutinė ataskaita, DG(SANCO) 2009-8079, 7 psl.

informacijos įvežimo PVP neteikia. Įvažiavimo PVP negali šios informacijos rasti nei PVKIVS. Tokiais atvejais įvažiavimo PVP pareigūnai kreipiasi į teritorinę VMVT, o ši – į teritorinę muitinę, kad būtų pateikta informacija apie tranzito siuntos išvykimą iš Šengeno erdvės.

Direktyvos 97/78/EB nuostatose nenumatyta, kad tranzitu gabenama siunta, kuriai atliekama veterinarinė kontrolė, išvyktų per kitą PVP, negu nurodė įvažiavimo PVP, todėl TRACES sistema nepritaikyta tokių tranzitu vežamų siuntų kontrolei. Galimybė įvesti į TRACES išvažiavimo PVP duomenis, kurie būtų matomi įvažiavimo PVP, supaprastintų tranzito siuntų kontrolę, o krovinių vežėjams leistų lanksčiau ir efektyviau organizuoti siuntų gabenimą Šengeno erdvėje.

EK Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinio direktorato Maisto ir veterinarijos biuras 2007 m. ir 2009 m. vykdė misijas (atliko auditus) dėl importo ir tranzito kontrolės ir pasienio kontrolės postų ir pateikė rezultatų vertinimo ataskaitas ir rekomendacijas.

2007 m. misijos uždaviniai: įvertinti gyvūninės kilmės produktams taikomą importo ir tranzito kontrolės sistemą, įskaitant neatitiktį ES reikalavimams, tranzitu gabenamas ir asmeniniam vartojimui skirtas siuntas, gyvus gyvūnus ir patikrinti ES reikalavimų taikymą pasienio veterinarijos postuose. Audito ataskaitoje gerai įvertinta Lietuvoje veikianti importo ir tranzito kontrolės sistema, t. y. ji gerai organizuota ir pagrįsta dokumentais.

MVB 2009 m. atliko auditą, kurio metu įvertino importo ir tranzito kontrolės sistemą, taikomą gyvūniniams produktams, taip pat ES reikalavimų neatitinkančioms, tranzitu gabenamoms ir asmeniniam vartojimui skirtoms siuntoms ir gyviems gyvūnams, ir patikrino ES reikalavimų taikymą dviejuose nurodytuose pasienio kontrolės postuose. Audito galutinėje ataskaitoje pažymėta, kad importo ir tranzito kontrolės sistema daugeliu atvejų atitinka ES reikalavimus, tačiau tam tikrose srityse ją būtina tobulinti.

MVB audito metu buvo nustatyta, kad tranzitu per Lietuvos teritoriją iš Baltarusijos buvo gabenami kiaušiniai, o tai buvo neleidžiama⁷⁴.

Atsižvelgdami į MVB inspektorių išvadas, VMVT informavo Baltarusijos kompetentingą tarnybą dėl kiaušinių gabenimo. Baltarusija kreipėsi į Europos Komisiją su prašymu, kad būtų leidžiama vežti tranzitu per Europos Sąjungos teritoriją kiaušinių siuntas, kurių kilmės šalis yra Baltarusija. Europos Komisija, atsižvelgusi į Baltarusijos kompetentingos tarnybos prašymą, iš dalies pakeitė⁷⁵ galiojusį trečiųjų šalių, iš kurių leidžiama vežti paukštieną ir kiaušinius, sąrašą⁷⁶. Tokiu

⁷⁴ Komisijos sprendimo 2006-08-28 (EB) Nr. 2006/696 19 straipsniu reikalaujama, kad kiaušiniai būtų kilę iš I arba II priedo sąrašuose nurodytos trečiosios šalies ar jos dalies. Baltarusija šiuose prieduose nebuvo nurodyta.

⁷⁵ Komisijos reglamentas 2010-03-08 (ES) Nr. 241/2010, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 798/2008 I priedo nuostatos dėl Baltarusijos įtraukimo į tame reglamente pateiktą trečiųjų šalių sąrašą, kad žmonėms vartoti skirtus kiaušinius ir kiaušinių produktus iš Baltarusijos būtų leista vežti tranzitu per Sąjungą, ir keičiami ne *Ratitae* genties naminių paukščių vienadienių jauniklių sertifikavimo reikalavimai.

būdu Europos Sąjungos teisės aktu buvo nustatyta, kad leidžiama vežti tranzitu iš Baltarusijos per Europos Sąjungos teritoriją kiaušinių siuntas.

Gyvūnų ir gyvūninių produktų tranzito kontrolė audituojamu laikotarpiu buvo vykdoma pagal ES ir Lietuvos teisės aktuose patvirtintus reikalavimus.

3.4. Gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų importo/tranzito valstybinės veterinarinės kontrolės vidaus priežiūra Lietuvoje

Reglamento (EB) Nr. 882/2004 8 straipsnyje reikalaujama, kad būtų nustatytos valstybinės veterinarinės kontrolės veiksmingumo patikrinimo procedūros ir būtų užtikrintas koregavimo veiksmų efektyvumas. Reglamento (EB) Nr. 882/2004 4 straipsniu reikalaujama, kad ES valstybė narė atliktų vidaus auditą arba pasirūpintų, kad būtų atliktas išorės auditas.

VMVT parengta ir patvirtinta kokybės valdymo sistemos programa „Auditas Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose įstaigose vadovaujantis reglamentu (EB) Nr. 882/2004“ (toliau – audito programa), kuria vadovaujantis atliekami patikrinimai. Šioje programoje nustatyta, kaip turi būti planuojamas, atliekamas ir dokumentuojamas auditas.

Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnyba yra juridinis vienetas, kurio pagrindinis tikslas – per penkerius metus patikrinti visus sektorius (veiklos sritis), už kuriuos yra atsakinga VMVT. Vertindami 2007–2009 m. auditų atlikimo programas, nustatėme, kad 2008 ir 2009 m. valstybinės veterinarinės kontrolės srities auditai šalies PVP nebuvo planuojami, nors tai svarbi sritis epizootinio saugumo užtikrinimui šalyje. MVVAT 2007 m. atliko valstybinės veterinarinės kontrolės vykdymo pasienio veterinarijos postuose vidaus auditą, o 2008 m. buvo vykdomas šio audito pažangos stebėjimas.

VMVT vykdoma vidaus kontrolė 2008 ir 2009 m. neapėmė visų svarbių epizootinio saugumo užtikrinimo sistemos sričių, pavyzdžiui, gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų ir pašarų importo ir tranzito kontrolės vertinimo Lietuvos, taigi ir Šengeno erdvės pasienio zonoje. 2008 m. buvo atliktas muitinės sandėlių, laisvųjų sandėlių, laikinojo prekių saugojimo sandėlių (importo ir eksporto terminalų) veiklos ir vykdomos valstybinės veterinarinės kontrolės auditas.

Planinių auditų PVP nebuvo numatyta, tačiau 2008 m. Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnyba atliko neplaninį Medininkų, Kenos ir Pilies pasienio veterinarijos postų veiklos ir vykdomos veterinarinės kontrolės efektyvumo vertinimą. Nustatė galiojančių reikalavimų pažeidimus: transporto priemonės neplombuojamos, kai prekės gabenamos į muitinės sandėlius toje pačioje muitinės zonoje, o reikalavimas plombuoti transporto priemones numatytas Direktyvoje 97/78/EB. Buvo pastebėta ir dokumentavimo neatitikčių VMVT nustatytiems reikalavimams. Po šio neplaninio

⁷⁶ Komisijos reglamentas 2008-08-08 (EB) Nr. 798/2008, kuriuo nustatomas trečiųjų šalių, teritorijų, zonų ar skyrių, iš kurių galima importuoti į Bendriją ir vežti tranzitu per Bendriją naminius paukščius ir naminių paukščių produktus, sąrašas, II priedas.

pasienio veterinarijos postų vertinimo audituojamiems subjektams nepateikta rekomendacijų, kokybės valdymo sistemos audito programoje nenumatyta pažeidimų ištaisymo kontrolė.

Pagal audito programos nuostatas MVVAT auditoriai (inspektoriai) įpareigoti stebėti ir dokumentuoti, kaip vykdomos audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos. Atkreipėme dėmesį, kad Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos atliktų planinių vidaus auditų rekomendacijos labai abstrakčios.

Pavyzdys

- Užtikrinti, kad veterinarinis tikrinimas Kenos geležinkelio PVP būtų vykdomas taip, kaip numatyta Komisijos Sprendime 2001/812/EB.
- Užtikrinti kontrolės duomenų suvedimą į informacinę sistemą VEPRAS, vykdamas valstybinę veterinarinę kontrolę, susijusią su higienos reikalavimų vertinimu (reglamentų (EB) Nr. 852/2004 ir Nr. 853/2004 apimtis).
- Taikyti tinkamas seniai pasibaigusio galiojimo laiko produkcijos grąžinimo ar sunaikinimo priemones.
- Užtikrinti tinkamą įvežamų ir išvežamų gyvūninių produktų apskaitą muitinės sandėliuose pagal leidimų laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo prekių saugojimo sandėliuose (importo ir eksporto terminaluose) laikyti tranzitu vežamus Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų neatitinkančius gyvūninius produktus išdavimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. B1-97 (Žin., 2007, 11-482), 20 punkto reikalavimus.
- Užtikrinti, kad muitinės sandėliai atitiktų higienos reikalavimus, susijusius su reglamento (EB) Nr. 852/2004 apimtimi.

Kaip nustatyta audito programoje, po rekomendacijų pateikimo audituojamas subjektas paruošia rekomendacijų įgyvendinimo planą, o MVVAT auditorius (inspektorius) stebi pažangą. Kaip pavyzdį pateiksime Valstybinės veterinarijos kontrolės vykdymo pasienio veterinarijos postuose vidaus audito 2007 m. rugpjūčio 29 d. ataskaitoje Nr. 8V-4 vieną iš pateiktų rekomendacijų, jos įgyvendinimą ir vertinimą.

Pavyzdys

Rekomendacija:

Užtikrinti, kad Vilniaus oro uosto PVP veterinarijos kontroliuojamų prekių siuntos būtų informuojamos kaip numatyta VMVT kokybės sistemoje.

Rekomendacijos įgyvendinimo planas:

Įgyvendinimo priemonė – užtikrinta;
data – nuolat.

Rekomendacijos įgyvendinimas:

Įvykdyta.

Auditorių nuomone, siekiant tobulinti epizootinio saugumo užtikrinimą, MVVAT teikiamos rekomendacijose turi būti nurodyta kas ir ką turi atlikti pagal nustatytus reikalavimus, o jų įgyvendinimas stebimas ir vertinamas kaip pasikeitė (patobulėjo) vykdomi veiksmai.

Kiekviename PVP įdiegta kokybės valdymo sistema pagal standarto ISO/IEC 17020:2004 nuostatas, todėl juose turi būti atliktas kokybės valdymo sistemos vidaus auditas, o rezultatai turi būti pranešti VMVT. Dviejuose PVP 2009 m. buvo atliktas kokybės valdymo sistemos auditas.

Sukurta ir veikia gyvūnų ir gyvūninių produktų importo ir tranzito valstybinės veterinarinės kontrolės vidaus priežiūra, tačiau nustatėme, kad:

- importo ir tranzito kontrolės įgyvendinimo priežiūra PVP 2008–2009 m. nebuvo įtraukta į Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos veiklos programą,
- MVVAT teikiamos rekomendacijos neišsamios, o jų įgyvendinimas vertintas formaliai, todėl nesudaromos prielaidos tobulinti valstybinę importo ir tranzito kontrolę, už kurios organizavimą ir įgyvendinimą atsakinga VMVT.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

Epizootinio saugumo užtikrinimo sistema Lietuvoje sukurta ir 2007–2009 m. veikė pagal Europos Sąjungos reikalavimus ir juos detalizuojančius Lietuvos teisės aktus:

- Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo sistema sukurta ir veikia pagal nustatytus Europos Sąjungos reikalavimus (2.2 dalis, 19–22 psl.).
- Lietuvoje vykdomos gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės apimtys 2007–2009 m. atitiko Europos Sąjungos nustatytus reikalavimus (2.2 dalis, 21–22 psl.).
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba yra parengusi gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų neatidėliotųjų priemonių planus, pagal nustatytus Europos Sąjungos reikalavimus juos nuolat atnaujina ir vykdo reguliarius simuliacinius mokymus (2.3 dalis, 23–26 psl.).
- Valstybinė gyvūnų ir gyvūninių produktų importo ir tranzito kontrolė vykdyta įgyvendinant ES nustatytus reikalavimus ir patvirtintas VMVT kokybės valdymo sistemos procedūras (3.1, 3.2, 3.3 dalis, 27–34 psl.).

Audito metu nustatyti Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo trūkumai, neturintys neigiamos įtakos epizootinio saugumo užtikrinimui:

1. Labai pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų (snukio ir nagų ligos, klasikinio kiaulių maro (šernams)) stebėsenos tyrimų, kuriuos 2009 m. atliko Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba, skaičius neatitiko Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programos, patvirtintos tarnybos direktoriaus įsakymu, reikalavimų (2.1 dalis, 16–18 psl.).
2. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba 2009 m. neįvykdė reikiamo laukinių gyvūnų vakcinacijos nuo pasiutligės kontrolės masto vakcinacijos efektyvumui įvertinti, kaip numatyta Europos Komisijos sveikatos ir vartotojų apsaugos direktorato Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinio komiteto rekomendacijoje (2.1 dalis, 19 psl.).
3. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba neužtikrino, kad visos teritorinės valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos vykdytų gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinę veterinarinę kontrolę nustatyta apimtimi (2.2 dalis, 22–23 psl.).
4. TRACES sistema nepritaikyta užtikrinti tranzitu gabenamų gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntų kontrolę, kai šios siuntos išvežamos iš šalies teritorijos per kitą PVP, negu buvo nurodęs įvežimo pasienio veterinarijos postas veterinariniame įvežimo dokumente (3.3 dalis, 32–33 psl.).
5. Audituojamu laikotarpiu Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos priežiūra dėl valstybinės veterinarinės gyvūnų ir gyvūninių produktų importo ir tranzito kontrolės pasienio veterinarijos postuose buvo nepakankama: veterinarinė kontrolė 2008–2009 m. pasienio veterinarijos

postuose nebuvo įtraukta į vidaus audito tarnybos veiklos programą, o ankstesnių metų auditų kai kurios rekomendacijos buvo neišsamios ir jų įgyvendinimas vertintas formaliai (3.4 dalis, 33–36 psl.).

Rekomendacijos

1. Patvirtinti minimalius imamų mėginių kiekius gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenai užtikrinti (1 išvada).
2. Siekiant stiprinti gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinę veterinarinę kontrolę, pakeisti gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinės veterinarinės kontrolės ataskaitų teikimo tvarką arba ataskaitų formą (2 išvada).
3. Įtraukti į Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos 2011 m. programą importo ir tranzito šalies pasienyje vertinimą ir patobulinti vidaus audito tarnybos rekomendacijų teikimą bei įgyvendinimą, peržiūrint ir papildant kokybės vadybos sistemos dokumentus (5 išvada).

1-ojo audito departamento direktorė

Vita Jurkevičienė

Vyresnioji valstybinė auditorė

Rasa Baušienė

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (nuorašai) pateiktos (-i):

Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybai, 1 egz.

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, 1 egz.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos „Epizootinio saugumo užtikrinimas“ 1 priedas

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2007–2009 m. vykdyti mokymai, susiję su gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimu

Data	Mokymo tema	Dalyviai
2007 m.	Šiauliuose, teritorinių VMVT pareigūnams organizuoti imituoto klasikinio kiaulių maro pratybos.	75 dalyviai
2007 m.	Vokietijoje, Europos Komisijos klasikinio kiaulių maro referentinėje laboratorijoje dalyvauta klasikinio kiaulių maro mokymuose / pratybose	1 dalyvis
2007 m.	Panevėžyje, teritorinių VMVT pareigūnams organizuoti imituoto paukščių gripo pratybos	76 dalyviai
2007 m.	Kiekvienoje teritorinėje VMVT vyko imituoto paukščių gripo likvidavimo mokymai. Inicijuotas gyvūnų laidojimų vietų nustatymas rajonuose, apskrityse ir miestuose, kurias patvirtino regioniniai Aplinkos apsaugos departamentai	862 valstybiniai ir privatūs veterinarijos gydytojai
2007 m.	Norvegijoje, Osle vyko rizikos analizės, susijusios su gyvūnų užkrečiamosiomis ligomis, Šiaurės ir Baltijos šalių seminaras.	3 dalyvis
2008 m.	Briuselyje vyko tarptautinė mėlynojo liežuvio ligos konferencija	2 dalyvių
2008 m.	Plungėje, teritorinių VMVT pareigūnams organizuoti imituoto paukščių gripo pratybos su praktinių užduočių atlikimu, siekiant pagerinti paukščių gripo prevencines priemones Lietuvoje	103 dalyviai
2008 m.	Klaipėdoje, vyko bendros pagal Lietuvos ir Vokietijos Dvynių projektą „Bakterinių zoonozijų ir virusinių ligų kontrolės stiprinimas Lietuvoje“ – teritorinių VMVT pareigūnams organizuotos imituoto mėlynojo liežuvio ir snukio ir nagų ligų pratybos. Pratybų metu ligos protrūkio veiksmi buvo bendrai derinami su Latvijos Respublikos veterinarijos specialistais, kurie tuo pačiu metu vykdė imituoto mėlynojo liežuvio ligos mokymus.	89 dalyviai
2008 m.	Vilniuje vyko tarptautinė Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijos konferencija	181 dalyvis
2008 m.	Po paukščių gripo, mėlynojo liežuvio ir snukio nagų ligų mokymų / pratybų, teritorinių VMVT pareigūnai vedė mokymus savo privatiems veterinarijos gydytojams.	743 privačių veterinarijos gydytojų
2008 m.	Skerdyklose, praktiniai mokymai „Gyvūnų apsaugos sistemos kontrolės stiprinimas“, siekiant pagerinti VMVT vyriausiųjų veterinarijos gydytojų–inspektorių pasiruošimą likviduoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas.	53 teritorinių VMVT pareigūnai
2008 m.	Siekiant tobulinti gebėjimą likviduoti užkrečiamųjų ligų protrūkius AB „Achema“ filiale „Gaschema“ organizuoti mokymai „Angliarūgštės praktiniai panaudojimo būdai likviduojant gyvūnų užkrečiamąsias ligas“	11 teritorinių VMVT pareigūnų
2008 m.	Vilniuje, VMVT veterinarijos gydytojo–inspektoriams (epizootologams), organizuotas seminaras „Prancūzijos patirtis planuojant neatidėliotinas priemones. Epizootinių krizių valdymas“, aptarti neatidėliotinių priemonių planai, jų pagrindiniai tikslai ir savybės.	67 teritorinių VMVT pareigūnai
2008 m.	Estijoje, Taline vyko Šiaurės ir Baltijos šalių seminaras „Nacionaliniai gyvūnų užkrečiamųjų ligų planai ir skubios priemonės dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkių“.	1 dalyviai
2008 m.	Vokietijoje, Hanoveryje Europos Komisijos Klasikinio kiaulių maro referentinėje laboratorijoje dalyvauta klasikinio kiaulių maro mokymuose / pratybose	1 dalyviai
2009 m.	Šiaurės ir Baltijos šalių komunikacijos pratybos, kurių metu buvo išbandytos atsakingų institucijų komunikacinės galimybės, įvykus gyvūnų retų ligų protrūkiui (naudotas Nilo karštinės protrūkio scenarijus).	8 šalys
2009 m.	Vyko gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų (paukščių gripo, Niukaslo ligos,	116 dalyviai

snukio ir nagų ligos, mėlynojo liežuvio ligos, klasikinio ir afrikinio kiaulių marų, vezikulinės kiaulių ligos) neatidėliotinių priemonių planavimo mokymai.

- 2009 m. Rygoje dalyvauta Šiaurės–Baltijos šalių veterinarijos skubių priemonių grupės organizuojamame seminare „Ligų užkrato pernešėjų svarba platinant gyvūnų ligas šiandien ir ateityje“ ir jame skaitytas pranešimas „Mėlynojo liežuvio ligos stebėseną Lietuvoje“.

Pastaba: bendrose mokymuose/pratybose skirtų teritorinių VMVT pareigūnams dalyvauja apskričių, rajonų, miestų VMVT pareigūnai, kitos kompetentingos institucijos (PAGD, policija, VSC prie SAM, ŽŪM, Aplinkos ministerija, savivaldybės atstovai, įvairių asociacijų nariai).

Šaltinis – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

Valstybinio audito ataskaitos
„Epizootinio saugomo užtikrinimas“
2 priedas

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos taikytos priemonės, susijusios su klasikinio kiaulių maro likvidavimu 2009 m.

Klasikinio kiaulių maro protrūkio eiga:

2009-06-25 Panevėžio apskrities VMVT apie 13 val. iš galimos užkrėstos fermos buvo telefonu pranešta apie padidėjusį kiaulių gaištamumą.

2009-06-25 14 val. valstybiniai inspektoriai atvyko į fermą. Fermoje nustatyta: 56 kiaulės serga (be klasikiniam kiaulių marui (toliau – KKM) būdingų požymių), kliniškai sveikos – 287. Nuo 2009-02-17 iki 2009-06-25 buvo paskerstos 109 kiaulės.

Nustatyta, kad:

2009-02-17 į UAB „Pasodėlė“ LT41186500438 Panevėžio raj., Rabikių k. atvežtos 445 kiaulės iš Danijos. Prieš pusmetį iki 2009-02-17 ferma buvo visiškai ištuštinta.

Nuo 2009-02-17 nevyko kiaulių prekyba ir nebuvo jokio judėjimo į įtariamą fermą ir iš jos.

Padidėję kritimai prasidėjo 2009-06-04

2009-06-26 Paimti mėginiai bakteriologiniam tyrimui (*Haemophilus pleuropneumoniae*, *pasterellosis*, *coli bacteriosis*). Rezultatai neigiami.

2009-06-30 VMVT telefonu ir el. paštu gavo pranešimą iš Danijos CVO, kad iš Lietuvos gautus mėginius tiriant Lindholmo Nacionaliniame veterinarijos institute 2009-06-19 iš „Saerimner Karantaene Litauen“ paimtų 10 kraujo mėginių ELISA metodu nustatyti KKM antikūniai, ir tiriant tuos mėginius RT-PCR metodu taip pat nustatyti 2 teigiami atvejai.

Po tokio pranešimo ir dėl to, kad kiaulės dėl kritimų ir neaiškios ligos nebetinkamos veislei, savininkas pasitaręs su Panevėžio apskr. VMVT nutaria likviduoti kiaules.

2009-06-30 71 kiaulė paskersta ir nugabenta į utilizavimo įmonę.

2009-07-01 imti mėginiai: 149 serumo mėginiai ir 5 patologiniam tyrimui. 89 kiaulės paskerstos ir nuvežtos į utilizavimo įmonę.

2009-07-01 Panevėžio apskrities VMVT įsakymu nutrauktas bet koks judėjimas į kitas tos pačios kompanijos fermas ir iš jų – veislinių kiaulių ferma Rabikių k. ir penimų kiaulių ferma su 47 tūkst. kiaulių Pasodėlės k.

2009-07-02 ištirti 149 serumo mėginiai – 92 serologiškai teigiami, 4 – abejotini ir 53 – neigiami dėl KKM viruso antikūnių.

2009-07-02 likusios 149 kiaulės paskerstos ir išgabentos į utilizavimo įmonę. Pradėta pirminė dezinfekcija.

2009-07-02 500 mėginių paimta iš penimų kiaulių fermos esančios už 8 km nuo veislinės fermos. Visų rezultatai neigiami.

2009-07-03 informacija apie teigiamus serologinius mėginius pateikta Žemės ūkio ministerijai. Laukiama PGR tyrimo.

2009-07-02/05 fermos dezinfekcija.

2009-07-05/09 paimti mėginiai iš netoli esančių ūkininkų ūkių laikančių kiaules.

2009-07-09 ištirta 30 mėginių iš ūkininkų ūkių. Paimti 5 šernų mėginiai, paimta papildomai 300 mėginių iš penimų kiaulių fermos. Visi rezultatai neigiami.

2009-07-09/10 į Lietuvą atvyko 2 Europos Komisijos ekspertai (Klaus Depner, Stig Møllergaard) dėl įtariamo KKM atvejo. Rekomenduojama skelbti KKM įtarimą.

2009-07-10 Lietuva pranešė EK ir valstybėms narėms apie įtariamą KKM atvejį.

2009-07-10 VMVT direktoriaus įsakymu nutrauktas bet koks kiaulių judėjimas iš šalies ir sustiprintos biosaugos priemonės, preliminariai nustatytos 3 ir 10 km apsaugos zonos.

2009-07-10 19 val. iš Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto gauti 3 teigiami PCR rezultatai iš veislinių kiaulių fermos.

2009-07-11 10 val. VMVT oficialiai EK, OIE pranešė apie KKM židinį.

Taikytos priemonės:

1. Sustabdytas kiaulių išvežimas iš Lietuvos, kol bus gauti klinikiniai ir laboratoriniai tyrimų atsakymai (nuo 2009-07-10 iki 2009-07-23).

2. Sustabdytas kiaulių judėjimas 3 km ir 10 km spinduliu zonose.

3. Vykdomi visuose Lietuvoje esančiuose kiaulių kompleksuose, eksportuojančiuose gyvas kiaules į kitas šalis, ir vykdančių prekybą Lietuvoje kiaulių mėginių laboratoriniai tyrimai ir klinikiniai tyrimai.

4. Vykdoma sustiprinta kiaulių ūkių, ypač aplink židinį esančiuose 3 km ir 10 km spinduliu, kiaulių ūkių stebėseną (tyrimų atsakymai neigiami).

5. 2009-07-13 Panevėžio apskrities ir Kėdainių rajono savivaldybių įsakymai dėl KKM židinio, apsaugos

ir priežiūros zonų paskelbimo.

6. Paskirtas oficialus veterinarijos gydytojas-inspektorius kiaulių sveikatos būklės stebėjimui ir mėginių ėmimui kiaulių fermoje UAB „Pasodėlė“ Panevėžio rajone, Pasodėlės kaime, kuri yra priežiūros zonoje.

7. Paskirtas oficialus veterinarijos gydytojas-inspektorius atsakingas už priežiūrą gyvūnų utilizacijos įmonėje UAB „Rietavo veterinarinė sanitarija“.

8. Atliekami sumedžiotų ir nugaišusių šernų mėginių tyrimai.

9. Vykdomas gyventojų, esančių židinyje bei apsaugos ir priežiūros zonose, informavimas ir informacija teikiama visuomenei.

10. Reguliarus informacijos pateikimas EK ir trečiosioms šalims.

11. Dezinfekcija KKM židinyje (2009-07-02 ir 2009-07-13)

12. 2009-07-13 VMVT susitikimas su Kiaulių augintojų asociacija. Pritarta VMVT taikomoms priemonėms ir kiaulių laikinam eksporto uždraudimui.

13. 2009-07-15 VMVT susitikimas su UAB „Saerimner“ vienu iš vadovų Claus Baltersen ir privačiu veterinarijos gydytoju Sergej Chusainov.

14. 2009-07-23 leista išvežti kiaules iš UAB „Pasodėlė“ į skerdyklą ŽŪKB „Krekenavos mėsa“:

14.1. laboratoriniai ir klinikiniai tyrimai įmonėje UAB „Pasodėlė“;

14.2. laboratoriniai ir klinikiniai tyrimai įmonėje ŽŪKB „Krekenavos mėsa“;

14.3. produkcija perdirbimui Lietuvos rinkai.

Taikytos priemonės prieš panaikinant apribojimus:

1. 2009-08-03 klinikiniai ir laboratoriniai tyrimai kiaulių ūkių esančių priežiūros zonoje (kliniškai sveikos, 158 mėg. tyrimų atsakymai neigiami).

2. 2009-08-10 klinikiniai ir laboratoriniai tyrimai kiaulių ūkių, esančių apsaugos zonoje (kliniškai sveikos, 61 mėg. tyrimų atsakymai neigiami).

3. Šernų stebėseną (iš viso 256 mėg. iš jų 3 km ir 10 km – 48 mėg. Tyrimų atsakymai neigiami.

4. Kitų kiaulių ūkių klinikiniai ir laboratoriniai tyrimai (kliniškai sveikos, 2258 mėg. tyrimo atsakymai neigiami).

5. UAB „Pasodėlė“ penimų kiaulių ferma – kliniškai sveikos, atlikti 1775 mėg. serologiniai ir 68 mėg. nugaišusių kiaulių organų ir 215 mėg. prieš išvežant kiaules į skerdyklą. Tyrimų atsakymai neigiami.

6. ŽŪKB „Krekenavos mėsa“ (atvežta skerdimui 2071 vnt. kiaulių) paimta 112 org. mėg. virusologiniams tyrimams. Tyrimų atsakymai neigiami.

7. Atlikta galutinė dezinfekcija židinyje.

8. 2009-08-11 apie visas galutines priemones, tyrimų rezultatus informuota EK, OIE, trečiosios šalys ir pranešta apie KKM židinio panaikinimą.

9. Lietuvoje panaikinamos visos buvusios priemonės, taikytos prieš KKM. Atnaujintas gyvūnų kiaulių, kiaulienos produktų eksportas (išskyrus Panevėžio rajoną).

Šaltinis – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

Valstybinio audito ataskaitos
„Epizootinio saugomo užtikrinimas“
3 priedas

Valstybinio audito „Epizootinio saugomo užtikrinimas“ rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Patvirtinti minimalius imamų mėginių kiekius gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenai užtikrinti.		<p>a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta</p> <p>b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė: - Pagal Gyvūnų užkrečiamųjų ligų programą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu 2011 m. nustatyti minimalius imamų mėginių kiekius gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenai užtikrinti.</p>	2011-04-01
2.	Siekiant stiprinti gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinę veterinarinę kontrolę, pakeisti gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinės veterinarinės kontrolės ataskaitų teikimo tvarką arba ataskaitų formą.		<p>a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta</p> <p>b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė: - Pakeisti Gyvulių registravimo ir ženklinimo valstybinės veterinarinės kontrolės programą, patvirtintą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. B1-6 (Žin., 2007, Nr. 4-202), numatant, kad apskričių, miestų ir rajonų valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ataskaitas teikia tiesiogiai Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai ir pakeičiant patikrintų gyvulių laikymo vietų ketvirčio ataskaitos formą.</p>	2011-04-01
3.	Įtraukti į Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos 2011 m. programą importo ir tranzito šalies pasienyje vertinimą ir patobulinti vidaus audito tarnybos rekomendacijų teikimą bei įgyvendinimą.		<p>a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta</p> <p>b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė: - Įtraukti į Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos 2011 m. programą importo ir tranzito šalies pasienyje vertinimą. - Patobulinti vidaus audito tarnybos rekomendacijų</p>	2011-02-15 2011-07-01

	<p>peržiūrint ir papildant kokybės vadybos sistemos dokumentus.</p>		<p>teikimą bei įgyvendinimą, peržiūrint ir papildant kokybės vadybos sistemos dokumentus:</p> <p>1) KS-2-1 „Auditas Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose įstaigose vadovaujantis reglamentu (EB) Nr. 882/2004“ ir KS-2-1-D1 „Audito atlikimas Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžiose įstaigose vadovaujantis reglamentu (EB) Nr. 882/2004“, įpareigojant auditą atliekantį specialistą, teikiant audito išvadą, ataskaitoje aiškiai ir išsamiai nurodyti nustatytų neatitikimų ar pažeidimų esmę, atsakingus asmenis ir rekomendacijas trūkumams pašalinti bei jų įvykdymo terminus.</p> <p>2) KS-2-6 „Planavimo ir valstybinės kontrolės atlikimo efektyvumo vertinimas“ papildyti nuostatomis, įpareigojančiomis Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybos viršininką kartą per pusmetį įvertinti kiekvieno auditoriaus teikiamų audito ataskaitų išsamumą ir aiškumą, pateiktų rekomendacijų pagrįstumą ir aiškumą, trūkumų (rekomendacijų) įgyvendinimo plano tinkamumą ir šio plano įgyvendinimo stebėsenos efektyvumą.</p>	
<p>Rekomendacijų įgyvendinimą planą pateikė Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba 2010 m. lapkričio 15 d. raštu Nr. B6-(1.9)-1790.</p>				